

Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Kirkerådet 14.-15.03.2013 og 16.04.2013
2. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd 21.-22. mars 2013
3. Referat fra møte i Nådens fellesskap 11.03.2013
4. Protokoll fra kontaktgruppa MKR-IRN 04.12.2012 og 08.04.2013 (u.off.)
5. Protokoll fra møte i Den norske kirkes nord/sør-informasjon 13.05.2013
6. Referat fra kontaktgruppen med Buddhistforbundet 04.03.2013 og 17.04.2013
7. Protokoller fra årsmøtet mars 2013 og ekstraordinært årsmøte i STL 09.04.2013 og Referat fra Rådsmøte i STL 5. september 2013
8. Referat fra fellessamling SMM 13.06.2013
9. Protokoll fra møte i KATLUSA 29.05.2013

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

Godkjent 08.04.2013

Protokoll Kirkerådet (KR)

14.-15.03.2013

Kirkens hus

Til stede:

May Lisbet Hovlid Aurdal
Erling Birkedal (15.03)
Ivar Braut
Helga Haugland Byfuglien
Anne Dalheim
Dag Jostein Fjærvoll
Agnes Sofie Gjeset
Kristin Gunleiksrud
Brita Hardeberg

Ingrun Jule
Anne Gangnes Kleiven (14.03)
Sølvi Lewin
Svein Arne Lindø
Egil Morland
Jan Olav Olsen
Sigurd Skollevoll
Jan Erik Sundby
Kjetil Aano

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Erling Birkedal: 13/13, 15/13, 16/13, 17/13, 19/13, 21/13, 22/13
Anne G Kleiven: 08/13, 09/13, 10/13, 11/13, 12/13, 14/13, 18/13, 20/13, 23/13
Brita Hardeberg: 8/13, 9/13, 14/13, 20/13, 23/13
Anne Dalheim: 8/13, 9/13, 14/13, 20/13, 23/13
Kjetil Aano: 8/13, 9/13, 14/13, 20/13, 23/13

Til stede fra sekretariatet:

Berit H. Agøy
Hans Arne Akerø
Ole Inge Bekkelund
Trude Evenshaug
Jan Rune Fagermoen
Jens-Petter Johnsen
Tore Johnsen

Sven Thore Kloster
Svein M Køhn
Gerd Karin Røsæg
Per Tanggaard
Per Ivar Våje
Gunnar Westermoen
Paul Erik Wirgenes

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen eller sakslisten, men det ble påpekt at ikke alle hadde mottatt komplette sett av sakspapirene.

Sak KR 18/13 ble vedtatt drøftet for lukkede dører.

Møtet startet med andakt.

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
KR 08/13	Referatsaker
KR 09/13	Orienteringssaker
KR 10/13	Årsrapport 2013 for de sentralkirkelige råd
KR 11/13	Årsplan 2013 for de sentralkirkelige råd
KR 12/13	Budsjett 2013 for de sentralkirkelige råd
KR 13/13	Opplysningsvesenets fond – tildeling av midler for 2013
KR 14/13	Tilsetning av biskop – erfaringer med prosessen
KR 15/13	Rutiner for behandling av liturgisaker
KR 16/13	Liturgier for den stille uke
KR 17/13	Det livssynsåpne samfunn
KR 18/13	Forsvarlig etisk forvaltning av norske petroleumsressurser og bruk av oljefondet
KR 19/13	Nominasjon av Den norske kirkes kandidater til KEKs Sentralkomit�
KR 20/13	Retningslinjer for tilskuddsforvaltning til KIFO
KR 21/13	Liturgiske forsøkssaker
KR 22/13	Nominasjon av Den norske kirkes kandidat til KV's Sentralkomit�
KR 23/13	Møteplan for Kirkerådet 2014

KR 08/13 **Referatsaker**

KR 08.1/13	NFG protokoll 1-2013
KR 08.2/13	Protokoll fra styremøte i NKR
KR 08.3/13	Referat fra møte i SMM
KR 08.4/13	Protokoll fra KRAU m�te 31.01.2013
KR 08.5/13	Utdrag av utkast til Protokoll MKR møte 5.-6.mars 2013

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

Vedtak

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.
Enstemmig vedtatt.

KR 09/13 Orienteringssaker

- KR 09.1/13 Muntlig orientering KR, MKR, SKR og BM
- KR 09.2/13 Bioteknologiloven – Straffebestemmelsen
- KR 09.3/13 Kirkelig medvirkning ifm. gravferd og askespredning
- KR 09.4/13 Utlysning av utviklingsmidler
- KR 09.5/13 Forslag til endringer i adopsjonsloven
- KR 09.6/13 Trosopplæringsreformen - KIFO rapport 2012:2
- KR 09.7/13 Ny virksomhets- og økonomiinstruks for Kirkerådet
- KR 09.8/13 Videre arbeid med ny kirkeordning etter 2013
- KR 09.9/13 Statsbudsjettet 2014 - Den norske kirke - strukturendringer og budsjettreformer.
- KR 09.10/13 Statsbudsjettet 2014 - Kirkerådet (Kirkemøtet) som forvalter av tilskudd til kirkelige formål
- KR 09.11/13 Sammen – samliv og samlivsordning i et kirkelig perspektiv (elektronisk utgave)
- KR 09.12/13 Forslag fra Finansdepartementet om nye krav til årsrapport og årsregnskap for statlige virksomheter

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar sakene til orientering

Vedtak

1. Kirkerådet tar sakene til orientering. Sakene 09.9/13 og 09.10/13 tas foreløpig til orientering.
2. Kirkerådet ber om å få disse sakene til behandling under et ekstraordinært Kirkerådsmøte. Møtet avholdes i tilknytning til Kirkemøtet, og Kirkerådets leder får fullmakt til å fastsette nærmere tidspunkt for møtet.
3. Kirkerådet ber om å få seg forelagt en 10-årsevaluering av trosopplæringsreformen.

Enstemmig vedtatt.

KR 10/13 Årsrapport 2012 for de sentralkirkelige råd

Sammendrag

Årsrapporten for 2012 er utarbeidet som en oppfølging av årsplanen for 2012 (KR 4/12, MKR 06/12 og SKR 05/12). Status ved årets slutt er grunnlaget for videre planlegging i 2013, jfr. KR sak 11/13.

Årsplanen for 2012 var utarbeidet med 9 hovedområder med delmål og tiltak. Inndelingen var basert på tildelingsingsbrevet fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet og Kirkemøtets satsingsområder for perioden 2009-2014.

Kirkemøtet 2004 vedtok at myndighet til å godkjenne rapporten fra Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd delegeres til Kirkerådet. Det vil si at Kirkerådet godkjenner årsrapporten for alle tre råd og sender den til orientering til Kirkemøtet og til departementet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet godkjenner årsrapporten 2012 for Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd og oversender den til Kirkemøtet til orientering.

Vedtak

Kirkerådet godkjenner årsrapporten 2012 for Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd med de innspill som fremkom i møtet, og oversender den til Kirkemøtet til orientering.

Enstemmig vedtatt.

KR 11/13 ÅRSPLAN 2013 - De sentralkirkelige råd - KR, MKR og SKR

Sammendrag

Årsplan for de sentralkirkelige råd er utarbeidet på bakgrunn av Kirkemøtets føringer og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementets tildelingsbrev. Det foreliggende dokument er resultat av en lengre prosess i avdelingene og i ledelsen. Den fremlagte planen inndeler virksomheten i 9 områder med hovedmål og delmål.

Det har vært arbeidet for å tydeliggjøre målene. Årsplanen er tilpasset de økonomiske rammene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar det fremlagte forslag til årsplan for rådets arbeid i 2013 med de endringer som fremkom i møtet.

Vedtak

1. Kirkerådet vedtar det fremlagte forslag til årsplan for Kirkerådets arbeid i 2013 med de endringer som fremkom i møtet.
2. Kirkerådet godkjenner den foreslåtte årsplan for MKR og SKR.

Enstemmig vedtatt.

KR 12/13 Budsjett 2013 for de sentralkirkelige råd

Sammendrag

Budsjettet er fordelt innenfor en ramme på 69,6 mill. kroner, hvorav 38,3 mill. kroner utgjør netto lønn inkl. arbeidsgiveravgift fratrukket kjente fødsels- og sykepenger. Driftsutgifter utgjør 31,3 mill. kroner. Inntektene utgjør 8,3 mill. kroner. Budsjettet er i balanse.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar de fremlagte budsjetttrammene for 2013 for de enkelte avdelingene i Mellomkirkelig råds, Samisk kirkeråds og Kirkerådets virksomhet.
2. Kirkerådet ber om at det sendes en ny henstilling til Forbruker-, administrasjons- og kirkedepartementet om en tilleggsbevilgning på kr. 800 000 til møtegodtgjørelse. Dette innarbeides i Kirkerådets budsjett for 2014 uavhengig av ekstratildeling fra FAD.

Eller

2. Kirkerådets medlemmer vedtar inntil videre ikke å motta møtegodtgjørelse.

Dag Jostein Fjærvoll fremmet følgende forslag til punkt 2 og 3:

2. Kirkerådet ber Riksrevisjonen i forbindelse med sin forvaltningsrevisjon for 2012 (i 2013) vurdere om det er rimelig / tjenlig at det ikke ytes arbeidsgodtgjørelse/møtegodtgjørelse til de folkevalgte i Kirkerådet i likhet med øvrige forvaltningsorganer i Staten.
3. Møtegodtgjørelse etter Statens satser innarbeides i budsjettet i 2014.

Administrasjonen trakk sitt forslag til punkt 2 (to alternativer) til fordel for Fjærvolls forslag.

Vedtak

1. Kirkerådet vedtar de fremlagte budsjetttrammene for 2013 for de enkelte avdelingene i Mellomkirkelig råds, Samisk kirkeråds og Kirkerådets virksomhet.
2. Kirkerådet ber Riksrevisjonen i forbindelse med sin forvaltningsrevisjon for 2012 (i 2013) vurdere om det er rimelig / tjenlig at det ikke ytes arbeidsgodtgjørelse/møtegodtgjørelse til de folkevalgte i Kirkerådet i likhet med øvrige forvaltningsorganer i Staten.
3. Møtegodtgjørelse etter Statens satser innarbeides i budsjettet i 2014

Enstemmig vedtatt.

KR 13/13 OVF 2013 KR - Tildelinger fra Kirkerådet

Sammendrag

Fordeling av midler fra Opplysningsvesenets Fond (OVF) skjer i henhold til Lov om Opplysningsvesenets Fond av 7. juni 1996.

Retningslinjer for disponering av tilskudd fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål, ble fastsatt av Kirkemøtet i 1997 (KM 12/97). Retningslinjene ble revidert på Kirkemøtet i 2000 (KM 09/00). Siste endring skjedde på Kirkemøtet 2012 (KM 6/12). Retningslinjene finnes i Lovsamling for Den norske kirke 9.5 (s. 257 - 258).

Med bakgrunn i de store reformene som er igangsatt har Kirkerådet måttet varsle potensielle søkere om at det ikke ville være OVF-midler til nye nasjonale prosjekter i 2013 heller. I samsvar med tidligere vedtak er allerede igangsatte prosjekter prioritert. Videre har Stortinget, Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet og Kirkemøtet lagt visse føringer på en andel av beløpet som er stilt til disposisjon. Disse tildelingene er plassert under del I (fellesutgifter).

Det er Kirkerådet og bispedømmerådene som er tilskuddsforvaltere for tildelingen fra OVF. Dette betyr at det er Kirkerådet og bispedømmerådene som er ansvarlige for å gi rammene for tildelingene til tilskuddsmottakere. Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd er tilskuddsmottakere som kan fordele til prosjekter innenfor de økonomiske rammer som er gitt fra Kirkerådet.

Forslag til vedtak

Tildelingen fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål er for 2013: **kr 23 500 000**

Kirkerådet gir direktør fullmakt til å omdisponere innenfor Kirkerådets prosjekter. Brukes det lite på et prosjekt, kan midler overføres til et annet prosjekt.

Fellestiltak: kr 9 210 300

1. Kirkerådet avsetter til økumeniske kontingenter	kr 3 987 000
2. Kirkerådet avsetter til generalforsamlinger og delegasjonsutgifter	kr 1 080 000
3. 10 % til søsterkirker, fordelt av Mellomkirkelig råd	kr 1 843 300
4. Administrasjonstilskudd	kr 2 300 000

Kirkemøtets andel: kr 7 144 850

5. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til Kirkerådets prosjekter	kr 5 794 850
6. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til prosjekter innenfor samisk kirkeliv	kr 700 000
7. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til eksterne prosjekter	kr 650 000

Bispedømmenes andel: kr 7 144 850

Til bispedømmene tildeles følgende beløp:

8. Oslo bispedømmeråd	kr 576 000
9. Borg bispedømmeråd	kr 696 000
10. Hamar bispedømmeråd	kr 783 000
11. Tunsberg bispedømmeråd	kr 638 000
12. Agder og Telemark bispedømmeråd	kr 689 000
13. Stavanger bispedømmeråd	kr 557 000
14. Bjørgvin bispedømmeråd	kr 875 000
15. Møre bispedømmeråd	kr 502 000
16. Nidaros bispedømmeråd	kr 723 000
17. Sør-Hålogaland bispedømmeråd	kr 532 000
18. Nord-Hålogaland bispedømmeråd	kr 573 850

Vedtak

Tildelingen fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål er for 2013: **kr 23 500 000**

Kirkerådet gir direktør fullmakt til å omdisponere innenfor Kirkerådets prosjekter. Brukes det lite på et prosjekt, kan midler overføres til et annet prosjekt.

Fellestiltak: kr 9 210 300

1. Kirkerådet avsetter til økumeniske kontingenter	kr 3 987 000
2. Kirkerådet avsetter til generalforsamlinger og delegasjonsutgifter	kr 1 080 000
3. 10 % til søsterkirker, fordelt av Mellomkirkelig råd	kr 1 843 300
4. Administrasjonstilskudd	kr 2 300 000

Kirkemøtets andel: kr 7 144 850

5. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til Kirkerådets prosjekter kr 5 794 850

6. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til prosjekter innenfor samisk kirkeliv kr 700 000

7. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til eksterne prosjekter kr 650 000

Bispedømmenes andel: kr 7 144 850

Til bispedømmene tildeles følgende beløp:

8. Oslo bispedømmeråd kr 576 000

9. Borg bispedømmeråd kr 696 000

10. Hamar bispedømmeråd kr 783 000

11. Tunsberg bispedømmeråd kr 638 000

12. Agder og Telemark bispedømmeråd kr 689 000

13. Stavanger bispedømmeråd kr 557 000

14. Bjørgvin bispedømmeråd kr 875 000

15. Møre bispedømmeråd kr 502 000

16. Nidaros bispedømmeråd kr 723 000

17. Sør-Hålogaland bispedømmeråd kr 532 000

18. Nord-Hålogaland bispedømmeråd kr 573 850

Enstemmig vedtatt.

KR 14/13 Evaluering av prosessen for tilsetting av biskop

Sammendrag

I medhold av kl § 25 har Kirkerådet tilsatt biskop i Agder og Telemark bispedømme. Prosessen med nominasjon og tilsetting har fulgt *Regler om nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper*, vedtatt av Kirkemøtet i 2012 (KM 10/12). I saksfremstillingen gis det en gjennomgang av erfaringer med de prosedyrer som ble lagt til grunn fra nominasjon fant sted i Agder og Telemark bispedømmeråd 7.september frem til tilsetting i Kirkerådet 8.desember. Det settes bl.a fokus på informasjon om kandidatene, tidsbruk, frister, informasjonsflyt, offentliggjøring av stemmetall og selve tilsettingen i Kirkerådet.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet tar saksfremlegget til orientering og ber om følgende endring i rutinene ved fremtidige tilsettinger:

Vedtak

På bakgrunn av evalueringen fremmer administrasjonen forslag til justerte rutiner i Kirkerådets septembermøte.

Enstemmig vedtatt.

KR 15/13 Rutiner for behandling av liturgisaker

Sammendrag

Erfaringen med liturgiarbeidet den senere tid har vist at det vil være tjenlig med nært samarbeid og kommunikasjon mellom Kirkerådet og Bispemøtet, både i forkant av igangsettelse av liturgisaker og underveis i prosessen. Det foreslås derfor at det fastsettes noen rutiner som kan utfylle bestemmelsene i *Regler for saksbehandling i liturgisaker*. Denne samhandlingen vil være med å kvalitetssikre nye liturgier på en bedre måte enn hva tilfellet er i dag.

Ettersom sist vedtatte utgave av *Statutter for Nemnd for gudstjenesteliv* (KR 52/08) ikke inneholder en bestemmelse om at Bispemøtet skal være representert i nemnda, foreslås det at § 2.1 i statuttene endres i forbindelse med oppnevning av nytt NFG.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet anbefaler at rutinene ved oppstart av liturgisaker styrkes, ved at det fremmes sak for Bispemøtet og Kirkerådet om eventuell igangsetting av nye liturgisaker.
2. Kirkerådet foreslår at § 2.1 i Statutter for Nemnd for gudstjenesteliv endres slik at det her inntas at Bispemøtet skal oppnevne en representant til nemnda.
3. Saken oversendes Bispemøtet før det gjøres endelig vedtak i Kirkerådet i desember 2013.

Helga Haugland Byfuglien fremmet forslag om å endre *styrkes* til *endres*. Administrasjonen trakk sitt forslag til fordel for Byfugliens forslag.

Vedtak

1. Kirkerådet anbefaler at rutinene ved oppstart av liturgisaker endres , ved at det fremmes sak for Bispemøtet og Kirkerådet om eventuell igangsetting av nye liturgisaker.
2. Kirkerådet foreslår at § 2.1 i Statutter for Nemnd for gudstjenesteliv endres slik at det her inntas at Bispemøtet skal oppnevne en representant til nemnda.
3. Saken oversendes Bispemøtet før det gjøres endelig vedtak i Kirkerådet i desember 2013.

Enstemmig vedtatt.

KR 16/13 LITURGIER FOR DEN STILLE UKE OG PÅSKEHELGEN

Sammendrag

I prosessen med reform av kirkens gudstjenesteliv er nå reform av hovedgudstjenesten vedtatt og innført i menighetene. Neste steg vil være å oppdatere gudstjenestene gjennom året. Påsken står her i en særstilling, både som den viktigste av kirkens høytider og i lys av at det er flere spesielle gudstjenester knyttet til denne høytiden.

Nemnd for gudstjenesteliv har derfor drøftet saken i flere omganger, med tanke på å fange opp de mange lokale tradisjoner i Den norske kirke knyttet til den stille uke og påske. Nemnda behandlet saken i sitt møte 28.-29. januar (NFG 04/13) og gjorde følgende vedtak:

1. *De kommentarene som kom frem i møtet blir innarbeidet i det utsendte dokumentet.*
2. *NFG ber sekretariatet utarbeide en orientering som gjør rede for prosessen så langt, og oversendes Bispemøtet og Kirkerådet for klarering av det videre arbeidet med saken.*
3. *NFG ber arbeidsgruppen arbeide videre med saken, på bakgrunn av signalene fra BM og KR.*

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet sier seg tilfreds med det initiativet som er tatt av NFG, og ønsker en videre behandling i nemnda med tanke på revisjon av liturgiene for den stille uke og påsken.

2. Saken oversendes Bispemøtet til uttalelse

Vedtak

1. Kirkerådet sier seg tilfreds med det initiativet som er tatt av NFG, og ønsker en videre behandling i nemnda med tanke på revisjon av liturgiene for den stille uke og påsken.
2. Saken oversendes Bispemøtet til uttalelse

Enstemmig vedtatt.

KR 17/13 NOU 2013:1 - Det livssynsåpne samfunn - Stålsettutvalget

Sammendrag

Kirkerådet får her oversendt et sakspapir med overordnede føringer for en senere utarbeidelse av Kirkerådets høringssvar på NOU 2013:1 – Det livssynsåpne samfunn.

Saksdokumentet legger opp til at NOUens førende premiss om «et livssynsåpent samfunn» er en god og riktig tilnærming, og en viktig dreining bort fra ideen om et livssynsnøytralt samfunn eller en livssynsnøytral offentlighet. Kirkerådet mener at det er viktig at det offentlige viderefører en aktivt støttende tros- og livssynspolitik, som i større grad enn i dag likebehandler ulike tros- og livssynssamfunn, og som aktivt tilrettelegger og åpner opp for tro- og livssyn i ulike offentligheter.

Kirkerådet mener at et livssynsåpent samfunn best bygges ved at gjeldende ordninger og tros- og livssynsmessig tilstedeværelse i større grad *suppleres* av et mangfold av tros- og livssynsaktører.

Kirkerådet støtter utvalget i at statens tros- og livssynspolitik ikke må være i strid med menneskerettighetene. Samtidig vil Kirkerådet påpeke at menneskerettighetene ikke lar seg omsette i praktisk politikk uten at det blir gjort nødvendige avveininger mellom ulike, hver for seg velbegrunnede interesser.

Prinsippene som oppstilles, vil etter Kirkerådets mening, ikke gi entydige løsninger på konkrete spørsmål. Dette skyldes dels at de hver for seg ikke har klare konturer eller rekkevidde, dels at de i noe grad kan stå i motstrid med hverandre. Kirkerådet vil derfor supplere utvalgets 8 prinsipper ved å foreslå et niende prinsipp for en helhetlig tros- og livssynspolitik i Norge, nemlig et prinsipp om at statens aktive tros- og livssynspolitik i sin utforming, også skal ta hensyn til samfunnets kulturelle og historiske identitet – også der denne er av religiøs karakter – så fremt dette ikke bryter med trosfriheten og andre menneskerettigheter.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet legger saksorienteringens forslag til prosedyre til grunn for den videre behandlingen av denne saken.
2. Endelig høringssvar på NOU 2013:1 – Det livssynsåpne samfunn behandles på Kirkerådets møte i september, under forutsetning at det blir gitt utsatt høringsfrist.
3. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å vedta overordnede føringer for Kirkerådets høringssvar på NOU 2013:1 – Det livssynsåpne samfunn.

Vedtak

1. Kirkerådet legger saksorienteringens forslag til prosedyre til grunn for den videre behandlingen av denne saken.
2. Endelig høringssvar på NOU 2013:1 – Det livssynsåpne samfunn behandles på Kirkerådets møte i september, under forutsetning at det blir gitt utsatt høringsfrist.
3. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å vedta overordnede føringer for Kirkerådets høringssvar på NOU 2013:1 – Det livssynsåpne samfunn.

Enstemmig vedtatt.

KR 18/13 Forsvarlig etisk forvaltning av norske petroleumsressurser og bruk av oljefondet - forslag til uttalelse

Sammendrag

Etter forslag fra Agder og Telemark bispedømmeråd fremmet Kirkerådet forslag om at Kirkemøtet behandler en uttalelse der norske myndigheter oppfordres til å bruke oljefondet til å investere betydelig mer i fattige land og i fornybar energi. Saken ble behandlet på Kirkerådets møte 31.01.-01.02.13. I forkant av dette, på sitt møte 25. januar, behandlet MKR/AU saken med henblikk på å gi innspill til Kirkerådet.

Nedenfor sitat fra protokollen fra møtet, sak MKR/AU 12/13:

MKR/AUs behandling:

MKR/AU understreket at temaet er svært viktig, og man er enig i det innholdsmessige i forslag til uttalelse. Men man stilte kritiske spørsmål om det er formåls-

tenlig at saken kommer opp som en uttalelse på det kommende Kirkemøtet. Saken burde vært utredet mer og hatt en grundigere behandling og forankring i de sentralkirkelige råd før den kommer opp som forslag til uttalelse fra Kirkemøtet.

Det ble samtidig understreket at tematikken ikke er ny, men en videreføring av tidligere KM-vedtak, samt at KISP også har jobbet med problemstillinger knyttet til oljefondets investeringer. MKR/AU mener at en bedre løsning enn å komme med en KM-uttalelse i vår, er å sende saken til MKRs rådmøte i mars 2013 og be MKR vurdere en mulig uttalelse fra MKR.

Vedtak:

1. MKR/AU ønsker at saken om oljefondets investeringer utredes grundigere.
2. MKR/AU ber Kirkerådet sende saken til MKR for behandling på rådets møte i mars 2013 og ber MKR vurdere en mulig uttalelse.

Kirkerådet drøftet saken på sitt møte 31.01.-01.02.13, sak KR 05/13. Det ble redegjort for MKR/AU's behandling. Kirkerådet gjorde følgende vedtak på sitt møte:

Kirkerådet anbefaler KM 2013 å avgi en uttalelse om forsvarlig etisk forvaltning av norske petroleumressurser og bruk av oljefondet.

Egil Morland fremmet følgende endringsforslag til punkt 1:
KM utfordrer både enkeltpersoner og politiske partier til å la hensynet til forsvarlig forvaltning av skaperverket og rettfærdig fordeling av verdens naturressurser få en viktig plass ved stortingsvalget 2013.

Ivar Braut fremmet følgende forslag til overskrift på uttalelsen:
Kirkemøtet utfordrer til moralsk forvaltning av oljepengene.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber Kirkerådets administrasjon om å bearbeide uttalelsen i henhold til Kirkerådets behandlingen av saken den 14.-15. mars, og innspill fra MKR 5.-6. mars.
2. Kirkerådet oversender saken til Kirkemøtet, og saken unntas offentlighet fram til det foreligger vedtak fra Kirkemøtet.
3. Kirkerådet ber Kirkerådets administrasjon å vurdere endringer i uttalelsen fram mot Kirkemøtet i lys av den løpende offentlige debatt og politiske vedtak som kan ha betydning for saken.

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtet vedtar uttalelsen og oversender den til Regjering og Storting.

Administrasjonen trakk sitt forslag til vedtak, annen del av punkt 2 og hele punkt 3.

Vedtak

1. Kirkerådet ber Kirkerådets administrasjon om å bearbeide uttalelsen i henhold til Kirkerådets behandlingen av saken den 14.-15. mars, og innarbeide MKRs innspill i samme sak.
2. Kirkerådet oversender saken til Kirkemøtet.

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtet vedtar uttalelsen og oversender den til Regjering og Storting.

Enstemmig vedtatt

KR 19/13 Nominasjon av Den norske kirkes kandidater til KEKs sentralkomité

Sammendrag

KEKs generalforsamling vil vurdere å vedta en ny organisasjonsstruktur som også omfatter framtidige styrende organer.

Dersom KEKs generalforsamling ber den nåværende sentralkomiteen om å fortsette i en overgangsperiode, er det ønskelig at nåværende medlemmer blir sittende.

Dersom KEKs generalforsamling vedtar forslaget til ny organisasjonsstruktur med umiddelbar virkning, vil generalforsamlingen velge nytt styre (Governing Board) på 15 eller 20 medlemmer.

Elise Sandnes og Erlend Rogne som er medlemmer i sentralkomiteen henholdsvis siden 2006 og 2009, har sagt seg villige til å fortsette i en periode framover dersom sentralkomiteen blir bedt om å fortsette.

De har også sagt seg villige til å stille som kandidater dersom nytt styre skal velges. Dersom nytt styre skal velges, er det ventet at den norske delegasjonen må vise noe fleksibilitet i forhandlinger om nominasjoner med de andre nordiske og baltiske medlemskirkene.

På sitt møte 5.-6. mars fattet MKR følgende vedtak:

1. Mellomkirkelig råd foreslår for Kirkerådet at Elise Sandnes og Erlend Rogne nomineres som Den norske kirkes kandidater til KEKs sentralkomité dersom sentralkomiteen blir bedt om å fortsette.

2. Erlend Rogne og Elise Sandnes foreslås som kandidater til nytt styre dersom generalforsamlingen skal velge nytt styre (Governing Board). MKR understreker at det ved valg av nytt styre kan bli aktuelt å *endre nominasjonen* for å svare best mulig på KEKs arbeidsformer og kompetansebehov.
3. MKR ber KR gi Dnks delegasjon på generalforsamlingen fullmakt til å endre nominasjonen under forhandlingene om det skulle vise seg nødvendig.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet nominerer Elise Sandnes og Erlend Rogne som Den norske kirkes kandidater til KEKs sentralkomité dersom sentralkomiteen blir bedt om å fortsette.
2. Erlend Rogne og Elise Sandnes foreslås som kandidater til nytt styre dersom generalforsamlingen skal velge nytt styre (Governing Board). KR understreker at det ved valg av nytt styre kan bli aktuelt å *endre nominasjonen* for å svare best mulig på KEKs arbeidsformer og kompetansebehov.
3. KR gir Dnks delegasjon på generalforsamlingen fullmakt til å endre nominasjonen under forhandlingene om det skulle vise seg nødvendig.

Vedtak

1. Kirkerådet nominerer Elise Sandnes og Erlend Rogne som Den norske kirkes kandidater til KEKs sentralkomité dersom sentralkomiteen blir bedt om å fortsette.
2. Erlend Rogne og Elise Sandnes foreslås som kandidater til nytt styre dersom generalforsamlingen skal velge nytt styre (Governing Board). KR understreker at det ved valg av nytt styre kan bli aktuelt å *endre nominasjonen* for å svare best mulig på KEKs arbeidsformer og kompetansebehov.
3. KR gir Dnks delegasjon på generalforsamlingen fullmakt til å endre nominasjonen under forhandlingene om det skulle vise seg nødvendig.

Enstemmig vedtatt

KR 20/13 Retningslinjer for tilskuddsforvaltning til KIFO

Sammendrag

Kirkerådet har overtatt forvaltningsansvaret for tilskudd til Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) fra Fornyings-, administrasjons-, og kirke departementet fra 2013. Ansvar er

overført med hjemmel i brev av 18. desember 2012 fra Fornyings-, administrasjons-, og kirkedepartementet.

Så lenge Kirkerådet er et statlig forvaltningsorgan må all økonomiforvaltning skje etter det regelverk som Finansdepartementet har godkjent. Dette forutsetter at det utarbeides et reglement for tilskuddsforvaltningene. Siden tilskuddsordningene er forskjellige, er det utarbeidet egne retningslinjer for hvert enkelt tilskudd.

Mange av punktene er felles og inngår derfor i alle ordningene. Forslagene har vært sendt til de ulike tilskuddsmottakerne. KR behandlet på møte 27.-28. september (KR sak 32/12) retningslinjer for tilskuddsforvaltning til Døvekirken, Bibelselskapet og Stiftelsen Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep.

Forslag til retningslinjer for KIFO bygger på disse malene.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet godkjenner forslag til retningslinjer for tilskuddsordning for Stiftelsen Kirkeforskning.
2. Retningslinjene trer i kraft 1. april 2013.

Vedtak

1. Kirkerådet vedtar retningslinjer for tilskuddsordning for Stiftelsen Kirkeforskning.
2. Retningslinjene trer i kraft 1. april 2013.

Enstemmig vedtatt

KR 21/13 LITURGISKE FORSØKSSAKER

Sammendrag

I forkant av at Gudstjenesteboken ble utgitt i 1992, etablerte Kirkemøtet en ordning med liturgiske forsøkssaker (KM 20/91). Denne ordningen skulle sikre et fortsatt liturgisk utviklingsarbeid. I de påfølgende årene, frem til starten på liturgireformen i 2003, ble det vedtatt en rekke forsøkssaker av større eller mindre omfang. Ordningen er i dag regulert i «Regler for saksbehandling i liturgisaker» fra 2004.

Etter at Kirkemøtet vedtok ny ordning for hovedgudstjenesten i 2011, har de fleste tidligere forsøkssaker blitt integrert i reformen. For øyeblikket er det to «aktive»

forsøkssaker, nemlig *Sammenkjedede pretekster fra 1999 og Bønner til konfirmasjonstidens gudstjenester fra 2002.*

Nemnd for gudstjenesteliv behandlet i sitt møte 28.-29. januar 2013 disse sakene, og gjorde da følgende vedtak:

- 1. NFG har drøftet ordningen med liturgiske forsøkssaker, og konstaterer at det for øyeblikket kun er to saker med status som liturgisk forsøkssak. Det er for tiden ingen nye saker under behandling.*
- 2. NFG anbefaler at forsøksordningen med sammenkjedede pretekster opphører, ettersom den ikke har vært rapportert brukt, og ordningens anliggende langt på vei ansees oppfylt i Gudstjeneste 2011. Ordningen oversendes Kirkerådet til videre behandling.*
- 3. NFG anbefaler at forsøksordningen Bønner til konfirmasjonstidens gudstjenester bearbeides med tanke på å gjøre den om til en fast liturgisk ordning som erstatter dagens ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester. Ordningen oversendes Kirkerådet til videre behandling*

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet anbefaler at forsøkssaken «sammenkjedede pretekster» avsluttes – men sender saken til Bispemøtet til uttalelse før endelig vedtak fattes.
2. Forsøkssaken «Bønner til konfirmasjonstidens gudstjenester» sendes tilbake til NFG for videre bearbeiding med tanke på oppgradering til en regulær liturgisak.

Vedtak

1. Kirkerådet anbefaler at forsøkssaken «sammenkjedede pretekster» avsluttes som forsøkssaker. Saken sendes til Bispemøtet til uttalelse før denne liturgiske forsøkssaken eventuelt avvikles.
2. Forsøkssaken «Bønner til konfirmasjonstidens gudstjenester» sendes tilbake til NFG for videre bearbeiding med tanke på oppgradering til en regulær liturgisak. Saken sendes også til Bispemøtet for uttalelse.

Enstemmig vedtatt

KR 22/13 Nominasjon av Den norske kirkes kandidat til KV's sentralkomité

Sammendrag

P  KV's generalforsamling i år skal det velges medlemmer til sentralkomiteen fram til neste generalforsamling om 8 år.

Kjetil Aano overtok vervet som sentralstyremedlem i KV i 2009 etter Ingrid Vad Nilsen. Til MKR's møte 5.-6. mars ble Kjetil Aano foreslått som kandidat for en ny periode i KV's generalforsamling.

MKR fattet på sitt møte følgende vedtak i sak MKR 16/13:

Mellomkirkelig råd foreslår for Kirkerådet at Kjetil Aano nomineres som medlem i KV's sentralkomité for neste periode.

Forslag til vedtak

Kirkerådet nominerer Kjetil Aano som Den norske kirkes kandidat til KV's sentralkomité for neste periode.

Vedtak

Kirkerådet nominerer Kjetil Aano som Den norske kirkes kandidat til KV's sentralkomité for neste periode.

KR 23/13 MØTEPLAN FOR KIRKERÅDET 2014

Sammendrag

Det foreslås at det avholdes tre ordinære m ter i Kirkerådet 2014

Forslag til vedtak

Det avholdes 3 ordinære m ter i Kirkerådet i 2014. M tedatoene er 13.-14. mars, 25.-26. september og 11.-12. desember.

Vedtak

Kirkerådets leder f r fullmakt til å fastsette datorer for Kirker dsm tene i 2014.

Godkjent

Protokoll Kirkerådet (KR)

16.04.2013

Ernst Hotell, Kristiansand

Til stede:

May Lisbet Hovlid Aurdal
Erling Birkedal
Ivar Braut
Helga Haugland Byfuglien
Anne Dalheim
Dag Jostein Fjærvoll
Agnes Sofie Gjeset

Ingrun Jule
Sølvi Lewin
Svein Arne Lindø
Jan Olav Olsen
Sigurd Skollevoll
Jan Erik Sundby

Forfall uten vara:

Kristin Gunleiksrud
Brita Hardeberg
Egil Morland

Til stede fra sekretariatet:

Jan Rune Fagermoen
Jens-Petter Johnsen

Gerd Karin Røsæg

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø,

Saksliste

KR 26/13 Orienteringssaker
KR 26.1./13 Møtegodtgjørelse til de folkevalgte i Kirkerådet

Saksnr.	Arkivsak	Sakstittel
KR 24/13		Statsbudsjettet 2014. Strukturendring og budsjettprosesser - Høring
KR 25/13		Statsbudsjettet 2014 – Kirkerådet (Kirkemøtet) som forvalter av tilskudd til kirkelige formål – Høring
KR 26/13		Orienteringssaker KR 26.1/13 Møtegodtgjørelse til de folkevalgte i Kirkerådet

KR 24/13 Statsbudsjettet 2014 – Strukturendring og budsjettprosesser - Høring

Sammendrag

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har i brev av 14. februar 2013 foreslått at Kirkerådet (Kirkemøtet) og bispedømmerådene gis et større styrings- og forvaltningsansvar for bevilgninger til Den norske kirke fra budsjettåret 2014.

I den forbindelse er det foreslått flere reformer fremover. Det vises også til sak KR 25/13: Statsbudsjettet 2014 - Kirkerådet (Kirkemøtet) som forvalter av tilskudd til kirkelige formål – høring.

I høringsdokumentet er det foreslått å slå sammen dagens driftsbevilgninger på kap. 1590 Kirkelig administrasjon og kap. 1591 Prestekapitlet til en samlet driftsbevilgning på kap. 1590. Tilsvarende foreslås det å slå sammen inntektskapittel 4590 og 4591 med tilhørende inntektsposter på kap. 4590.

Samtidig er det foreslått å ta årsoversikten over årsverkstall ut fra bispedømmerådernes tildelingsbrev og delegere ansvaret for lønnsforhandlingene ved bispedømmeadministrasjonene til bispedømmerådene.

Forslagene foreslås gjennomført fra budsjettåret 2014.

Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene har fått frist til 19. april 2013 til å komme med en høringsuttalelse.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet støtter Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets forslag til endringer fra 1. januar 2014, med unntak av foreslått forhandlingssted for stiftsdirektørene. Kirkerådet anser bispedømmerådene som det naturlige forhandlingssted for stiftsdirektørens lønn.
2. Kirkerådet ber administrasjonen utforme et høringssvar på grunnlag av saksorienteringens punkt 5 supplert med de synspunkter som fremkom i møtet

Behandling i Kirkerådet:

Rådet ga i hovedsak tilslutning til vurderingen i punkt 5 i saksfremstillingen. Når det gjelder spørsmålet om husleie vises det til uttalelsene fra bispedømmerådene.

KR 24/13 Vedtak

1. I Kirkerådet støtter Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets forslag til endringer fra 1. januar 2014, med unntak av foreslått forhandlingssted for stiftsdirektørene. Kirkerådet anser bispedømmerådene som det naturlige forhandlingssted for stiftsdirektørens lønn.
2. Kirkerådet ber administrasjonen utforme et høringssvar på grunnlag av saksorienteringens punkt 5 supplert med de synspunkter som fremkom i møtet

KR 25/13 Statsbudsjettet 2014 – Kirkerådet (Kirkemøtet) som forvalter av tilskudd til kirkelige formål – Høring

Sammendrag

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har i brev av 14. februar foreslått at Kirkerådet (Kirkemøtet) og bispedømmerådene gis et større styrings- og forvaltningsansvar for bevilgninger til Den norske kirke. I den forbindelse er det foreslått flere reformer fremover. Det vises også til sak 24/13: Statsbudsjettet 2014-strukturendringer og budsjettreformer. Høring.

I dette høringsbrevet er det foreslått å gi økte budsjettfullmakter til Kirkerådet (Kirkemøtet) innen tilskuddsforvaltning fra budsjettåret 2014. Saken gjelder statsbudsjettet kap 1590, post 71 med forslag om at:

- 1) Kirkerådet får tilskuddsforvaltningen for tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk, samt tilskudd til KIFO.
- 2) Kirkemøtet får regel- og forskriftskompetanse med betydning for tilskuddsforvaltningen.

Høringsbrevet er sendt til orientering til bispedømmerådene, Bispemøtet og tilskuddsmottakerne under post 71 (unntatt de kirkelige fellesrådene). Disse har fått en

mulighet til å uttale seg til saken innen 20. mars 2013. De høringsvarene som er mottatt følger som vedlegg til saken.

Kirkerådet har fått frist til 26. april 2013 til å komme med en høringsuttalelse.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet er innforstått med at Kirkerådet (Kirkemøtet), som en følge av Grunnlovsendringene og de endrede relasjoner mellom staten og Den norske kirke vil få et økt forvalteransvar for statlige midler.
2. Kirkerådet er også innforstått med overtakelsen av forvalteransvaret for alle tilskuddspostene under post 71, herunder de som er foreslått for budsjettåret 2014. Kirkerådet ber om at det utarbeides en plan for overføring av de øvrige tilskuddspostene. Kirkerådets kompetanse og bemanning må styrkes, og Kirkerådet ber om at det arbeides videre sammen med departementet for å finne ut hva som må til av økt bemanning og ressurser for å overta dette ansvaret.
3. Kirkerådet ber administrasjonen utarbeide et hørings svar i samsvar med de vurderinger og konklusjonene som fremkommer i saksorienteringens punkt 6 supplert med de synspunkter som fremkom i møtet.

Behandling i Kirkerådet

Følgende momenter tas inn i høringsvaret:

- Forholdet til KIFO
- Avvikling av landsfondet
- Post 75 (trosopplæring) videreføres som egen post
- Midlene fra OVF behandles for seg

KR 25/13 Vedtak

1. I Kirkerådet er innforstått med at Kirkerådet (Kirkemøtet), som en følge av Grunnlovsendringene og de endrede relasjoner mellom staten og Den norske kirke vil få et økt forvalteransvar for statlige midler.
2. Kirkerådet er også innforstått med overtakelsen av forvalteransvaret for alle tilskuddspostene under post 71, herunder de som er foreslått for budsjettåret 2014. Kirkerådet ber om at det utarbeides en plan for overføring av de øvrige tilskuddspostene.

Kirkerådets kompetanse og bemanning må styrkes, og Kirkerådet ber om at det arbeides videre sammen med departementet for å finne ut hva som må til av økt bemanning og ressurser for å overta dette ansvaret.

3. Kirkerådet ber administrasjonen utarbeide et høringsvar i samsvar med de vurderinger og konklusjonene som fremkommer i saksorienteringens punkt 6 supplert med de synspunkter som fremkom i møtet.

KR 26/13 Orienteringssaker

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar saken til orientering.

KR 26/13 Vedtak

I Kirkerådet tar saken til orientering.

Protokoll

Til stede:

Knut Alfsvåg, Atle Sommerfeldt, Stephanie Dietrich, Hallgeir Elstad, Kristin Graff-Kallevåg, Svein Granerud, Gunnar Haaland, Vidar L. Haanes (torsdag), Kjersti Gautestad Norheim, Oddbjørn Leirvik, Lars-Erik Nordby

Forfall:

Idar Kjølsvik, Helen Storelv Rabone, Ulla Schmidt, Terje Solberg, Øystein Gjerdrum (vara)

Fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy, Einar Tjelle, Beate Fagerli (torsdag)

TN 01/13 Protokoller

TN 01/13-1 (TN 03/12) Protokoll fra møtet i TN 4.-5. oktober 2012 med samtalereferater

TN 01/13-2 (TN 08/11) Protokoll fra møtet i TN 13.-14. oktober 2011 på Stiklestad, med samtalereferater (etter vedtak)

Vedtak:

TN har godkjent protokollen per epost.

TN 02/13 Orienteringssaker

- TN 02/13/1 Protokoll fra Mellomkirkelig råds (MKR) møte 22.-23. november 2012
- TN 02/13/2 Protokoll fra Mellomkirkelig råds (MKR) møte 5.-6. mars 2013
- TN 02/13/3 Referat fra Norsk Teologisk Samtaleforum 5. februar 2013
- TN 02/13/4 Protokoll fra Katolsk-Luthersk Samtalegruppe (KATLUSA) 11.-14. oktober 2012
- TN 02/13/5 Protokoll fra Nådens Fellesskap 29. oktober 2012
- TN 02/13/6 Referat fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for Tros- og Livssynssamfunn (STL) 5. november 2012
- TN 02/13/7 Protokoll fra møte i dialoggruppa Abrahams barn, 11. oktober 2012 (u.off)
Pressemelding fra Abrahams barn – tur til Israel og Palestina
- TN 02/13/8 Referat religionspolitisk utvalg 2011
Høringssvar gravferd 2010
- TN 02/13/9 Referat lansering av TN/KISPs bokprosjekt: «Sannhetens øyeblikk – Israel, Palestina og Den norske kirke», 20. mars 2013
- TN 02/13/10 Rapport fra CPCE Council (*mundlig*)
Rapport fra dialogen CPCE – Den romersk-katolske kirke (*mundlig*)
Rapport fra CPCEs ekspertgruppe på etikk (*mundlig*)
- TN 02/13/11 Andre orienteringssaker:
KM-sak 2014: Kirken og menneskerettighetene (se egen behandling)

Vedtak:

TN tar sakene til orientering med følgende innspill:

- TN ber Nådens fellesskap om å vurdere videre arbeid med forholdet mellom dåp og nattverd, jf. det Nordisk-baltiske Faith and Order-møtet i Oslo, september 2011.
- TN ber sekretariatet vurdere samarbeid med Norges Kristne Råd i forhold til dialoggruppen «Abrahams barn».
- TN ber sekretariatet om å vurdere Dnks representasjon inn i religionspolitisk utvalg.

TN 03/13 Ekklesiologiens diakonale dimensjon

TN 03/13/1 MKR 07/13 Forslag fra teologisk nemnd

TN 03/13/2 Ekklesiologiens diakonale dimensjon SD 26022013

Dokumentet «Ekklesiologiens diakonale dimensjon» lå til grunn for samtalen.

Tilbakemeldingen fra MKR er positiv. Samtidig har saken mange berøringspunkter med TN-sak 04/13 «Ny kirkeordning og teologiske implikasjoner». KR's direktør ber TN vurdere om saken bør behandles som KM-sak eller bearbeides på annen måte.

Fra samtalen:

- En må sørge for at den diakonale siden ved kirken blir en del av folkekirkerefleksjonen, også som kritisk røst. Lokalt blir diakoni ofte brukt som en samlebetegnelse knyttet opp til diakonen, og det man ønsker at menigheten skal gjøre lokalt. Det er en annen type samtale vi må ta: hva betyr diakoniplanen for Dnk, hva er forholdet mellom diakoni som alle skal bedrive, og diakoni knyttet til diakonens stilling? Hvilken betydning har diakonien hatt eller ikke hatt i forhold til diakoniplanen? Viktig å åpne prosessen nedenfra.
- I stedet for å lage dette til egen refleksjonsprosess, kunne vi bidra med refleksjoner rundt diakonien som en del av ekklesiologien og ha det som et sentralt perspektiv i de andre prosessene rundt kirkeforståelse og kirkeordning, slik som arbeidet med folkekirkebegrepet.
- En enklere tittel kan være "En tjenende folkekirke" for å knytte saken opp mot en av Dnks visjoner, og mot folkekirkebegrepet. Saken må være pedagogisk, handlingsrettet og få inn en bredere diakoniforståelse enn den vi tradisjonelt har levd med.

Vedtak:

- 1) TN ber TN/AU om å opprette en arbeidsgruppe som jobber videre med begrepet «folkekirke».
- 2) TN ber TN/AU sørge for at «En tjenende folkekirke - ekklesiologiens diakonale dimensjon» tas med i det videre arbeidet.

TN 04/13 Ny kirkeordning og teologiske implikasjoner

TN 04/13/1 KM-sak 05/13 Kirkeordning etter 2013. Øvrige saksdokumenter kan hentes på:
<http://www.kirken.no/?event=showMeetingPlan&famID=8462>

TN 04/13/2 Rapport fra seminar om ekklesiologi og kirkeordning 9. januar 2013

TN 04/13/3 Oppfølging av TN seminar om Folkekirkebegrepet (*program*)

Diskusjonen knyttet an til KR/BM-seminar om Ekklesiologi, 9. januar 2013, TN-seminar om Folkekirkebegrepet 21. mars 2013 og TN-sak 3/13 om Ekklesiologiens diakonale dimensjon (Se eget samtalereferat).

Vedtak:

- 1) TN ber AU sette ned en arbeidsgruppe som jobber videre med et felles dokument om folkekirkebegrepet.
- 2) TN ber sekretariatet om at innleggene fra Ekklesiologiseminaret 9. januar 2013 og Folkekirkeseminaret 21. mars 2013 samles og gjøres tilgjengelig for komiteen på Kirkemøtet som skal jobbe med saken.
- 3) TN ber TN/AU om å utarbeide et forslag til seminar i forbindelse med TNs høstmøte med tema knyttet til kirkens tilsynsordning.

TN 05/13 Reformasjonsmarkeringen 2017

Referat fra forberedende arbeidsgruppe i Kirkerådet

TN 05/13/1 Reformasjonsprosjektet Forhandsmelding om seminar april 2011

Gunnar Haaland innledet til samtale. Det er nedsatt en intern arbeidsgruppe som skal komme med forslag til Kirkerådets direktør. Et referat fra arbeidsgruppa lå til grunn for samtalen i TN. Nemnda uttrykte en viss utålmodighet i forhold til at saken har fått karakter av enda en «brain-storm». TN ble særlig utfordret på fagteologiske føringer og innspill til prosessen.

Vedtak:

- 1) TN anbefaler at man i omtalen av saken konsekvent bruker terminologien "*reformasjonsjubileum 2017*".
- 2) TN stiller seg fortsatt til disposisjon for det videre arbeid med saken og imøteser en snarlig konkretisering av planene fra de sentralkirkelige råds side.
- 3) TN foreslår at «Luthersk spiritualitet» kan være et teologisk hovedfokus for Dnk i sin feiring av jubileet.
- 4) TN ønsker å bidra inn i det fagteologiske arbeidet fram mot reformasjonsjubileet og ber TN/AU om å sette ned en gruppe som utarbeider et «tese-dokument» til behandling under TNs høstmøte 2013.

TN 06/13 Olavsarven

TN 06/13/1 FAGRAPPORT FORSTUDIE VISJON OG PLATTFORMBYGGING 2030
revidert febr. 2012

TN 06/13/2 Saint Olaf – Patron, Saint and Perpetual King

Oddbjørn Leirvik innledet til samtale. På forrige møte kom flere spørsmål opp i forbindelse med «Stiklestadkomplekset»: a) I sin tid var det en debatt om hvor preses skulle plasseres, b) I 2011 kom utspillet fra Gunnar Stålsett om å gjøre Stiklestad til et senter for religionsdialog, c) UKM 2011 tok opp samtalen om Olavsmerket i tilknytning til Knut Lundbys debattinnlegg i Aftenposten «Kirken trenger en ny logo» og d) et større bilde om «Olavsmytologien som skriver seg inn i en europeisk kongeideologi» (jf. Vidar Haanes sin artikkel) og aktuell pilgrimspraksis i Nidaros. Leirvik la vekt på punkt c om Olavsmerket. Det ble delt ut kopi av Muslimsk Brorskaps logo som er Koranen vaktet av to sverd, og Den danske folkekirkes nye logo. Leirviks synspunkt er at Olavsmerket med øksene er problematisk, likeså at noen skriver om Olav som «Kristus-lik».

Fra samtalen:

- For Dnk er spørsmålet om Olavsmerket aktuelt nå, et momentum for nytt visuelt uttrykk, jf. løsrivelse fra staten, ny kirkeordning og arbeid med nye visjoner.
- TN bør komme med en begrunnet utfordring til å se på Dnks våpenskjold igjen. En deskriptiv og kritisk analyse av Olavsarven, f.eks. med kritiske innspill til 2030-forstudien kan være nyttig, særlig det kirkehistoriske og teologiske. Dette kan være aktuelt for et TN-seminar. Det vil være problematisk å gjenopplive en relikviekult.
- For Dnk bør pilegrimstradisjonen, inkludert hellige steder og en luthersk bearbeidelse av temaet, være aktuelt. Kan det skrives et prosjektutkast på dette? Viktig å holde sammen forskningen og det som kommuniserer. Hva er det som gjør at folk har fått en ny sans for pilegrimsvandring og hellige steder? Treffer en form for lengsel. Olav vil stå i en kontrast til et luthersk nasjonal-romantisk bilde. Olavsarven må sees kritisk i lys av reformasjonen.

Vedtak:

- 1) TN er kritisk til våpenskjoldet som i dag er logoen til Den norske kirke og oppfordrer de sentralkirkelige råd å vurdere kritisk om tiden er inne for en ny logo (jf. også UKM).
- 2) TN ber MKR kontakte de tre teologiske fakultetene med tanke på en samordnet tilbakemelding vedrørende de forskningsmessige sidene ved Olavsarven.
- 3) TN ønsker å arbeide mer med en teologisk refleksjon av pilegrimspraksis, inkludert Olavsarv-komponenten, og ber sekretariatet om å ta kontakt med Pilegrimsentrene for å koordinere arbeidet.
- 4) TN foreslår at oppfølgingen av saken om "Olavsarven" kan knyttes til arbeidet med luthersk spiritualitet og pilegrimspraksis. (jf. TN 05/13).

TN 02/13/11 Dnk og Menneskerettighetene

KISP-rådgiver Guro Almås innledet om arbeidet med KM-sak i 2014: Utkastet fra Menneskerettighetsutvalget (MRU) er behandlet i KISP og MKR, men skal opp igjen til høsten. Dokumentet ferdigbehandles i september som et faglig grunnlag for KM-saken 2014. Ambisjonen er å si noe prinsipielt om Dnks syn på MR. Mye av den teologiske grunnlagstenkningen kan videreføres, men på menneskerettighetsområdet har det skjedd mye siden 1988. Almås inviterte til innspill og faglige råd, særlig på den teologiske grunnlagstenkningen.

Innspill fra TN:

- Bra at det tydeliggjøres at kirken er moralsk pliktbarer. MR er mer enn et juridisk regime. Det er også bra at dette kommer nå: I 1988 var konteksten en annen, og ikke minst preget av den kalde krigen. TN kommer inn i det seneste laget.
- Anbefales litt rydding og omskriving av tema, f.eks. om religions- og livssynsfrihet? Kvinnekonvensjonen får for lite vekt. Hvorfor kommer ikke spørsmålet om kvinner og menn i styrende organer under kjønn og menneskerettigheter?
- Det anbefales å begynne med RETTEN til LIV som den første og grunnleggende MR. Det bør skrives noe mer om abortproblematikken, Dnk har ikke sagt noe om abort siden 1986.
- Kan det legges inn en diskusjon om menneskerettigheter og globalitet? (Jf. Terje Tvedts kritikk av menneskerettighetene som globalt system).
- Det savnes noe mer om Dnks stemme inn i den økumeniske debatten om menneskerettigheter og rettferdighet.

Vedtak:

- 1) TN takker for muligheten til å gi innspill i denne viktige saken.
- 2) TN ber om at nemnda ved en tilsvarende senere anledning blir involvert i prosessen tidligere, for å ha tilstrekkelig tid til å behandle slike viktige saker.

- 3) TN ber Oddbjørn Leirvik, evt. sammen med Ulla Schmidt, om å lage et første forslag til respons. Forslaget sirkuleres til TNs medlemmer for kommentar og supplering. Nemnda har hovedfokus på den teologiske grunnlagstenkingen i dokumentet. TNs kommentar bør være sekretariatet i hende innen 1.6.13.

TN 07/13 Eventuelt

Neste TN-møte: 24.-25. oktober 2013

TN diskuterte tema for høstens seminar. «Olavsarven» har blitt antydnet som et viktig tema for høstseminaret. Men det er viktigere nå å komme med et aktuelt bidrag inn i kirkeordningsprosessen:

- Det er viktig å tematisere teologiske forutsetninger for kirkeordningsspørsmål, samt konkretisere noe mer ut fra de to forutgående ekklesiologi-seminarene: Hva er organene til det nasjonale rettssubjekt?
- Vi må se på ekklesiologiske konsekvenser som ligger implisitt i de føringene som er lagt, og konsekvensene ved valg av annet ekklesiologisk tyngdepunkt.
- Et økumenisk/ metodistisk innspill kan vært interessant inn i et slikt seminar.
- NB! Her må vi være konkrete i forkant av KM (2014?) 2015.

Vedtak:

AU utarbeider et forslag til høstseminar på bakgrunn av samtalen og gir alle mulighet til å kommentere forslaget. Ett økumenisk og praktiske case bør innarbeides.

NÅDENS FELLESSKAP

Samarbeidsrådet mellom Den norske kirke og Metodistkirken i Norge

PROTOKOLL**Tid:** Mandag 11. mars 2013**Sted:** Metodistkirkens hovedkontor, Akersbakken, Oslo**Medlemmer:**

Metodistkirken: Christian Alsted biskop, Norden og Baltikum
 Vigdis-Merete Rønning tilsatt ved Metodistkirkens hovedkontor
 Øyvind Helliesen tilsynsmann, Østre distrikt
 Gunnar Bradley administrativ leder, Metodistkirken i Norge

Den norske kirke: Stein Reinertsen biskop, Agder og Telemark
 Hans Erik Ruud kirkefagsjef, Tunsberg
 Ingvild Osberg prostiprest, Rygge
 Wenche Fladen diakonirådgiver, Oslo
 bispedømme

Sekretær: Einar Tjelle ass. gen.sekr. Mellomkirkelig råd

Gjest (til sak 3/13): Sven Oppegaard

SAKER

Sak 1/13	Åpning
	Christian Alsted hadde en åpning med utgangspunkt i 1. Tess. kapittel 5, knyttet til en refleksjon om <i>koinonia</i> -begrepet.

Sak 2/13	Godkjenning av innkalling, dagsorden og protokoll fra siste møte
Vedtak	<i>Innkalling, dagsorden og protokoll ble godkjent.</i>

Sak 3/13	Hovedsak: Faith and order-dokumentet "The Church: Towards a Common Vision"
	Dokumentet "Kirken – På vei mot en felles visjon" (heretter "Kirken") er utarbeidet av Faith and Order i Kirkenes verdensråd og oppsummerer utviklingen i økumenisk forståelse av kirken etter Lima-dokumentet ("Dåp, nattverd og embete") fra 1982. "Kirken" er et grunnlagsdokument om hvor langt vi er kommet i de økumeniske dialogene. Det vil bli lagt frem på KVs generalforsamling i Busan til høsten. Det skal ikke vedtas der, men kirkene vil bli bedt om å gi tilbakemelding innen 2016. Dokumentet diskuterer blant annet forholdet mellom den lokale og universelle kirke og reiser spørsmålet om en splittet kirke kan være troverdig i sitt oppdrag og tjeneste i verden. «Nådens Fellesskap» fikk tilsendt på forhånd den engelske versjonen og en

foreløpig norsk oversettelse, oversatt av Sven Oppegaard i samarbeid med MKRs stab. Formålet med saken var å gjøre seg kjent med et viktig økumenisk konvergensdokument.

Momenter fra Sven Oppegaards innledning:

“Kirken” er en mer *samlende tekst* enn «The Nature and the Mission of the Church» som kom i 2006. Dokumentet bygger på tilbakemeldinger fra kirkene på dokumentene fra 1982 og 2006. Under KVs generalforsamling i Busan skal et kort dokument - *The Unity* - behandles og vedtas.

- Til forskjell fra 2006-dokumentet inneholder “Kirken” ingen oversikt over konkrete forskjeller i kirkeforståelsen mellom kirkene.

- Kirkens sakramentale karakter er tillagt stor vekt. Vi gjenkjenner mye katolsk og ortodoks teologi her. Legger også vekt på kirken som en åndelig teologisk størrelse. *Koinonia* er et viktig begrep; en sammenheng vi som troende lever i. Dokumentet bruker begrepet “kommunion” som betegnelse på kirken som åndelig og sakramentalt fellesskap.

- “Kirken” er - som Lima-dokumentet - en *konvergenstekst*. Det uttrykker ikke fullt oppnådd enighet, men viser hvordan linjene peker sammen.

- Det gis ingen føringer på hvordan kirkene skal besvare, men spørsmålsstillinger er formulert i innledningen.

- Teksten inneholder mange gjentakelser og ting som er forutsigbare. Men ved gjentatt lesning kommer god teologi tydeligere frem.

- Avsnitt 7 tar opp religiøst mangfold med refleksjoner om nye karismatiske kirker. Avsnitt 8 tar opp utfordringen med at misjon kan føre til spenninger. Det er her økumenikken har sitt opphav. Jf. Edinburgh 1910. Misjon og økumenikk må holdes sammen.

- Avsnitt 12 er viktig. Her drøftes Skriftens normativitet og akseptabelt mangfold i kirken. Samler mye av tekstens intensjon.

- Avsnitt 13 reflekterer omkring *koinonia* som et trinitarisk begrep.

- Merk at *kommunion* er beholdt i den norske teksten. Dette representerer en utvidelse av begrepsbruken på norsk hvor det før handlet bare om nattverden. NB! De siste to setningene i par 13 kan leses som et sammendrag av Unity-teksten som skal behandles i Busan.

- Avsnitt 15: Maria må være med i et slikt dokument. Jf. katolikkene og de ortodokses plass.

- Avsnitt 19. Ordinasjonsteologien setter dem som vigsles, midt inn i kirkens liv, ikke vis-à-vis.

- Teksten gir støtte til en tredelt forståelse av den vigslende tjenesten.

- Avsnitt 24: Kirkene stiller seg ulikt til kirkeordningens vesen og betydning, om ordningen anses som en del av teologien eller ikke.

- Om berettiget og uberettiget mangfold, f.eks. avsnitt 30. Det finnes grenser for mangfold, f.eks. når det er umulig å bekjenne Kristus som frelser.

- «Kommunion av lokale kirker»: Det gis en reell kirkelig tyngde til lokalkirkene. Lettere for kirkene i Norge å slutte seg til.

Kommentar fra Christian Alsted:

- Omfattende tekst. Noen spredte synspunkter:

- Verdifull tekst, Kirkens misjonale og trinitariske karakter er viktig for Metodistkirken.

- Opplever at teksten litt lett behandler fortidens og nåtidens synder

- Teksten har et «Hellig Ånd-språk», mer enn et nåde-språk. Vi ser ortodoks

	<p>påvirkning.</p> <ul style="list-style-type: none"> - En utfordring: Er (kirke)institusjonen innstiftet av Kristus? Hvordan man kommer til rette med dette, spiller inn på forståelsen av nattverden. - Positiv framhevelse av frelsens universelle betydning. Men fortapelsens rolle er fraværende. - Savner også mer om hvor langt enheten rekker, og når den blir splittende. Ulikt syn på seksualitet nevnes ikke i relasjon til dette. Slik kan teksten fremtre som litt gammeldags. - Par 30 og 62; Interessant om «forsvarlig mangfold». Viktig å forsone seg med fortid og nåtid. Men aktuelle problemstillinger, ofte moralske, avledet av læremessige, er det vanskelig å få øye på. Dette er spørsmål som også går mellom nord og sør, men også internt i kirkene våre. - Den store smerte at vi ikke (alle) kan feire nattverd sammen, er ikke behandlet. - Religionsdialog: Spenning i teksten mellom et tradisjonelt «Uniqueness of Christ» og et mer åpent syn. Spenninger også her internt i kirkesamfunnene. <p>Interessant med det som <i>ikke</i> står, f.eks. det som blir spenningsfylt; moralske spørsmål og religionsdialog.</p> <p>Samtale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det kan tenkes at en tekst om kirken skal si noe om det vesentlige, uten å snakke om seksualitet. - Et katolsk perspektiv er f.eks. at seksualetikk kan snakkes om, men som sjelesorg og etikk, ikke som dogmatikk. - "Kirken" har likevel mange refleksjoner om kirke og sosialetikk. - Avsnitt 62; Spenningsforhold nevnes. Disse går ikke bare mellom kirkesamfunn, men gjennom kirkesamfunn. - Diakoniforståelsen i "Kirken" er mer tradisjonell, i forhold til, f.eks. «from the margins»-perspektivet i diakoniteksten fra KV (presentert i sist møte). - Avsnitt 4: Er kirken «mellommann mellom Gud og skaper»? Dette må oversettes annerledes. - Avsnitt 20: alle døpte er gitt oppdraget, ikke bare noen. - Til tross for mange gjentakelser og flere utelatelser, er dette en viktig tekst med mye god teologi.
Vedtak:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nådens Fellesskap takker Sven Oppegaard for innledningen. 2. NF gir ikke sammen en respons på teksten.

Sak 4/13	Aktuelle saker
	Informasjon om aktuelle saker fra de to kirkene.
Vedtak	<p>Den norske kirke:</p> <p>*Bispemøtets samlivsetiske utvalg leverte i februar sin rapport til Bispemøtet. Denne finnes her: http://www.kirken.no/?event=dolink&FamID=337072 Et flertall i utvalget mener at kirken kan medvirke ved inngåelse av likekjønnet ekteskap. Saken vil ventelig komme opp på Kirkemøtet i 2014, hvor det blant annet skal tas stilling til om det skal utarbeides liturgi for likekjønnede eller ikke, og hvordan denne (disse) blir.</p> <p>* Arbeid med kirkeordning er en viktig prosess framover. Viktige spørsmål er blant annet om vi får til en arbeidsgiverlinje, hvor mange forvaltningsnivåer vi skal ha, og om Dnk sentralt skal være et eget rettssubjekt.</p>

	<p>* Det arbeides med en respons på Stålsettutvalgets NOU. Mange gode prinsipper. Noen sider er mer vanskelige for Dnk.</p> <p>* Et stort engasjement i Dnk om de såkalte asylbarna. En åpenbar spenning mellom innvandringspolitiske hensyn og Barnekonvensjonen.</p> <p>* Et stort og økende økumenisk engasjement også om www.klimavalg2013.no</p> <p>* I 2013 har det vært 20 år med formalisert religionsdialog mellom Islamsk Råd Norge og Mellomkirkelig råd. De siste årene er det også etablert en trilateral gruppe med jøder, muslimer og kristne. Felles reise til Midtøsten i februar.</p> <p>Metodistkirken i Norge:</p> <p>* Det arbeides med strategiarbeid: Konkrete utviklingsavtaler med konkrete menigheter; hvordan vi kan forplikte de lokale kirker. De fleste av menighetene ser positivt på dette med vekst og strategi. Et fåtall er skeptiske.</p> <p>* Nye hjemmeside i Norge www.metodistkirken.no Vi ledere utfordres til å være aktive med blogger.</p> <p>*Jobbet mye med medietrening - for ledelsen og prestene.</p> <p>* Flere av punktene som Dnk nevnte, er viktige også for oss, f.eks. Stålsettutvalgets «Det livssynsåpne samfunn», samt KEK og KVs generalforsamlinger. Men ofte behandles store saker <i>internasjonalt</i> hos oss.</p> <p>* MiN er eget rettssubjekt og har en kirkeordning som det kan være nyttig for Dnk å kjenne i tiden fremover. (Oversendes sekretær)</p> <p>*Ny menighet er plantet på Sotra.</p> <p>*Nye brosjyrer ble utdelt om MiN og om medlemskapet.</p> <p>-*Diakonikonferanse i Bergen i helgen med over 50 stk. «Guds nåde, vår respons». En viktig utvikling i vår diakonale tenkning de senere årene.</p>
Vedtak:	Informasjonen tas til orientering.

Sak 5/13	Hvordan vil vi bruke «Nådens Fellesskap» framover?
	<p>Øyvind Helliesen og Einar Tjelle innledet til samtale om hvordan vi best bruker disse to årlige møtene fremover. Momenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begge la vekt på forpliktelsene i punktene 1-8 i avtalen mellom MiN og Dnk. Blant annet står det i punkt 7 at «vi fortsetter med regelmessige samtaler og felles studium av viktige spørsmål for tro og liv...» - Viktig å følge opp selve avtalen og vurdere tiltak og praktiske forbedringer - Sakene bør være relevante og ha konsekvenser for våre relasjoner. - Det ble diskutert om vi skal legge vekt på praktiske sider eller mer teologiske sider. - Det er viktig med oppfølging av saker fra Nådens Fellesskap, at ikke saker «stopper» i samarbeidsrådet. - Viktig med lokalt samarbeid. Men «drypp» og bevissthet fra NF/kirkens ledere er viktig. - Orienteringssakene fra kirkene er en viktig post. Men kan disse spisses, evt. blinke ut 1-2 saker med felles interesse? Jf. respons på Stålsettutvalget nå. - Mye positivt har skjedd siden 94. Burde vi sett på sider av avtalen igjen? I dag er vårt samarbeid mye bredere. Mange nye lover skal utvikles i årene framover.
Vedtak	<p><i>NF anbefaler i fortsettelsen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vi fortsetter med en hovedsak per gang. Den bør være relevant i forhold til våre kirkers relasjon og et tydelig mål med saken.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Teologiske dokumenter tas fortrinnsvis til orientering, må være relevante, og kan ikke brukes for mye tid på.</i> - <i>Orienteringssakene fra kirkene forsøkes gjort spissere (1-2 relevante saker, evt. nevne kort andre saker). Det bør være rom for diskusjon på felles aktuelle saker.</i> - <i>Det vurderes om vi systematisk skal se på/utvikle avtalen fra 94.</i>
--	---

Sak 6/13	Oppfølgingssaker
	<p>a) Økumenisk trosopplæring, jf. sak 4/12. Det er tatt initiativ til en økumenisk workshop under trosopplæringskonferansen til Den norske kirke 13. november. Generalsekretær i NKR, Knut Refsdal, blir med. Trolig blir det også et migrantfokus.</p> <p>b) Sluttrapport fra diakoniprojektet i Drammen ble behandlet i sist møte. En justert rapport var vedlagt til dette møtet.</p>
Vedtak: Sakene tas til orientering.	

Sak 7/13	Neste møte
Vedtak:	<p>Neste møte blir mandag 7.10. kl. 10-14 på Kirkens Hus, møterom Nidaros, Rådhusgaten 1-3.</p> <p>En samtale om det kommende reformasjonsjubileum blir hovedsak.</p>

DEN NORSKE KIRKE**Den norske kirkes nord/sør-informasjon**

Medlemmene i Den norske kirkes Nord/Sør-informasjo

Dato: 11.06.2013 Vår 13/76-3 HGS
ref:

Deres
ref:

Protokoll fra Den norske kirkes Nord/Sør-informasjon 13.5.2013

Til stede: Åshild Solgaard, Wenche Fladen, Maria Skjerdingsstad, Inger-Torunn, Sjøtrø, Ellen Ribeiro, Elin F. Sæverås, Susanne Lende, Hilde Gunn Sletten (ref). Lars B. Hellerdal fra kl. 15.00. Forfall: Kristian Larsen, Bendik Vollebæk, Astrid Fylling, Rita Ims.

Sted: Kirkens hus, Rådhusgt. 1-3.
Tid: 13.00-17.00

Andakt ved Inger-Torunn Sjøtrø

I Kristian Larsens fravær ledet Åshild Solgaard møtet. Utvalget ble vedtaksdyktig først etter klokken 15.00, da Lars B. Hellerdal kom. Behandlingen av saker som krevde vedtak ble derfor utsatt til slutten av møtet.

SAK 9/13: Protokollen og sakslisten ble godkjent, men Ellen Ribeiro etterspør et punkt på sakslisten hvor man kan dele opplysninger om aktuelle saker med hverandre. Det er en sak til neste innkalling.

Hilde Gunn Sletten begynte møtet med å vise en Power Point og delte erfaringer fra reportasjeturen til Nepal i april. Fokuset var på arbeid blant Daliter/kasteløse, arbeid mot Menneskehandel/Trafficking og Freds- og forsoningsarbeid i United Mission to Nepal, en sammenslutning av misjonsorganisasjoner hvor Himalpartner er med.

SAK 10/13: ÅRSRAPPORT 2012: Det forelå ikke noen rapport til utvalgets møte. Den ble ettersendt slik at utvalget skulle få anledning til å kommentere den i ettertid.

Regnskapet for 2012 viser et mindreforbruk på 182.217 kroner, og 140.000 kroner er søkt om å bli overført til 2013 til gjennomføring av evalueringsarbeidet. Dette brevet, av 13.12.12., hadde vi ikke fått svar på til utvalgs-møtet, men i dag, 11.6., kom bekreftelse både på tildeling av midlene for første halvdel 2013, og at vi får overført 140.000 kroner til bruk i 2013.

Medlemmene presiserer at det er viktig at utvalget blir orientert så tidlig som mulig dersom det ligger an til et underforbruk i forhold til årets budsjett.

SAK 11/13: Kirkemøtets vedtak

Sak 12/13: Forsvarlig etisk forvaltning av norske petroleumsressurser, og uttalelse om etisk forvaltning av Statens pensjonsfond utland (SPU).

Koordinator i Skaperverk og Bærekraft, Per Ivar Våje, orienterte om Kirkemøtets vedtak i april i sak 12/13. Som referent for saken i Kirkemøtet, kunne Våje informere om prosessen fram til vedtaket, som hadde vært omfattende. Han fortalte at det ble gjort en del avveininger underveis for å komme fram til størst mulig konsensus. Et mindretall på Kirkemøtet hadde vært kritiske til et såvidt politisk preget vedtak om forvaltning av norske petroleumsressurser. Det førte til en omfattende behandling i komiteen, og vedtaket fikk til slutt god støtte under siste plenumsbehandling, hvor bare fem av 116 stemte imot.

Vedtaket lød slik:

Kirkemøtet utfordrer:

- a. Alle kirkens medlemmer til å la hensynet til en forsvarlig klimapolitikk og arbeid for global rettferdighet få betydelig vekt ved de politiske valg.
- b. Menighetene til å be for skaperverket og dem som rammes hardest av klimaendringene.
- c. De politiske partiene og mediene til å gjøre klimasaken til et hovedspørsmål i valgkampen.
- d. Bispedømmerådene til å slutte opp om og intensivere sin deltagelse i Klimavalg 2013 ved å stimulere til lokale og regionale arrangementer, spesielt ved hovedmarkeringen 24. august 2013.
- e. Kirkerådet til å ta initiativ til at prosjektet Skaperverk og bærekraft gjennomfører brede drøftinger med ulike fagmiljøer og interessegrupper om etiske vurderinger knyttet til forvaltningen av petroleumsressursene. Kirkerådet bes å gi rapport om framdriften i dette arbeidet til Kirkemøtet i 2015 og forberede en sak til kirkemøtet så snart som mulig.
- f. Storting og regjering til å prioritere tiltak som forhindrer klimaendringer som rammer verdens fattigste hardest. Dette må være en politisk hovedsak i den kommende stortingsperioden.
- g. Regjeringen til å oppnevne en bredt sammensatt kommisjon med mandat til å foreta en helhetlig, etisk vurdering av forvaltningen av norske petroleumsressurser. Dnk og andre tros- og livssynssamfunn er naturlig bidragsyttere i et slikt arbeid.

Og uttalelsen om SPU lød slik:

Kirkemøtet mener at norske myndigheter må la hensynet til klima og global fattigdom prioriteres i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU).

Det innebærer at:

1. Ti prosent av SPU må investeres i fattige land innen ti år. Dette må gjøres på en måte som kommer fattige mennesker til gode.
2. Etske hensyn må gå foran økonomisk avkastning, og strengere etiske retningslinjer må ligge til grunn for investeringene.
3. Innen Etikkrådets ti-årsjubileum i 2014 må nye etiske retningslinjer utarbeides, og etikkrådets mandat og ressurser må strykes.
4. Vesentlig mer av SPU må investeres i fornybar energi og utvikling av ny energi. Vesentlig mindre må investeres i fossilindustrien.

SAK 12/13: Mellomkirkelig råd/Midt-Østen. Orientering om dagens situasjon og aktuelle utfordringer v/ generalsekretær Berit Hagen Agøy.

- Hvorfor skal Dnk engasjere seg i Det hellige land? Spurte Berit, og svarte selv på spørsmålet ved å vise til at det er den kristne tros opprinnelsessted, at området har vital kirkehistorisk verdi, at Bibelen misbrukes, at det er store brudd på menneskerettighetene i regionen og at spenningen rundt okkupasjonen kan føre til globale konflikter.

Hun poengterte at MKR vil fortsette fokuset på arbeidet i Israel-Palestina og samarbeide med den lutherske kirke i Jordan-Det Hellige land. Hun begrunner de MKRs standpunkter med at MKR tar utgangspunkt i FN-vedtak på en generell basis, at MKR anerkjenner og aksepterer Israels eksistens, at flykningene har en prinsipiell rett til retur og at okkupasjonen er ulovlig – i strid med folkeretten. Å ha økonomisk samarbeid med nybyggerne er derfor ulovlig.

MKR mener at det ikke er hensiktsmessig med generell boikott av Israel. Det vil være politisk uklokt – særlig pga den historiske nærheten til Holocaust. Det vil bli oppfattet som en boikott av jøder og det vil være etisk uforsvarlig å legge opp til noe som vil føre til en boikott av jøder som folkegruppe. Det vil også være politisk vanskelig å gjennomføre.

Apartheid-regimet falt blant annet på grunn av internasjonal boikott, men denne sammenligningen er ikke spesielt god, mener MKR. Agøy sier at: - Dette betyr at vi får kjeft fra alle parter, og det får vi leve med. Det fører til at vi får se saken fra flere sider.

En aktuell utfordring for Den norske kirke er imidlertid turist-turer til «Israel», påpekte hun, og MKR fraråder nordmenn til å dra som rene turister til okkupert land. Det er på tide med en holdningsendring blant kristne turister som reiser til Det hellige land. Hun trekker fram Gravkirken som eksempel. Den er ikke i Israel, men i det okkuperte Palestina.

Denne orienteringen fra Agøy førte til en engasjert debatt i utvalget, og et par av deltakerne tok til orde for full boikott av Israel. Til dette svarte Agøy at det vil føre til at store deler av det konkrete og fredsbyggende arbeidet som MKR er involvert i vil måtte stoppe. MKR lytter også til stemmene til samarbeidspartnere KV og LVF som sier nei til boikott.

Utvalget ønsker å følge opp denne problemstillingen på neste møte, i september, og Maria Skjerdingsstad foreslår at Nord/Sør-info lager en reiseguide som ledd i et holdningsskapende arbeid rettet mot kristne arrangerte turer til Det hellige land. Hun understreker at Verdenssamfunnet bærer et ansvar for den situasjonen våre medmennesker i dette området er kommet i, og at vi må forsøke å bidra til en løsning på situasjonen.

Ellen Ribeiro foreslår at utvalget lager en kommunikasjonsplan og strategi for å nå grupper som ikke vet og har kunnskaper om okkupasjonen.

Det var enighet i utvalget om at denne saken må komme opp igjen på neste møte, og da med fokus på oppgaver utvalget kan ta på seg. Det oppfordres til å bruke Israelmisjonen som støttespiller.

SAK 13/13: Retningslinjer for tildeling av Nord/Sør-Informasjons midler

Vedtak: Endringen vedtas, og lyder dermed slik:

3. Informasjonstiltak som styrker engasjementet og arbeidet i lokale menigheter skal

prioriteres. Menighetene er KUIs primære målgruppe, men også bispedømmer, organisasjoner, ulike grupper og enkeltpersoner innenfor Den norske kirke kan søke om støtte. *I enkelte tilfeller vil det være et samarbeid mellom Den norske kirke og samarbeidende organisasjoner utenfor kirken. Dersom søkeren står utenfor Den norske kirke, er det nødvendig å presisere hva samarbeidet med kirken går ut på.*

SAK 14/13: Orienteringssaker:

1. KV-Busan: En KV-komité (se vedlegg), nå ledet av Åshild Solgaard, har hatt et møte for å forberede ressursmaterie  som skal deles ut til Den norske kirke i forkant av KV, Busan, 30.10.-8.11.2013. Materialet er under utarbeidelse i en liturgisk komité i Geneve, hvor Kari Veiteberg (Bymisjonen i Bergen) deltar. Når materialet foreligger, vil utvalgets komité få det oversendt. Komiteen vil da foreta et utvalg av tekster som skal oversettes og sendes ut til menighetene, særlig med tanke på en forb nngudstjeneste på Nord/Sør-søndagen. En lanseringsplan må følge med. Aktuelt materie  må være ferdig i september.. Medlemmene i komiteen er: Åshild Solgaard, Bendik Vollebæk og Elin F. S ver s. Hilde Gunn Sletten slutter i jobben som sekretær for utvalget, og Beate Fagerli vil være kontaktperson innad i MKR-staben.
2. Navneendring: En komité, bestående av Lars B. Hellerdal, Ellen Ribeiro og sekr. Hilde Gunn Sletten hadde et møte 16.4.13 med en diskusjon rundt nytt navn. *«Komiteen finner at det ikke er lett å finne et godt, klingende og dekkende navn for utvalget. Utvalgets arbeid skal også gjennom en evaluering i 2013, hvor man forventer at det blir lagt opp til noen nye utfordringer i framtiden. Det oppleves naturlig å knytte et navn til resultatet av en slik prosess. Komiteen anbefaler derfor at man avventer en ny og krevende navneprosess til etter en evaluering.»*
3. Kirkemøtet: Nord/Sør-info var til stede med stand og Roll-Up i forbindelse med Klimavalg 2013 under deler av Kirkemøtet for å bidra til klimafokus, 11.-16.april i Kristiansand. Alle delegatene fikk utdelt klimavalgbrosjyren i forkant av behandling av saken om forvaltning av norske petroleumsressurser.
4. Tilleggsmidler: Den norske kirkes nord/sør-informasjon søkte om tilleggsmidler hos Norad sammen med Global Info, NKR, for å lage en DVD til inspirasjon for menighetene i forbindelse med Klimavalg 2013, men fikk avslag.
5. Sekretær for utvalget, rådgiver Hilde Gunn Sletten, avslutter  rsvikariatet 11.8., og går tilbake til stillingen som lærer i Drammen. På møtetidspunktet, 13.5., var det ikke avgjort hva som skulle skje med stillingen til høsten, opplyste gen. sekr. Berit H. Agøy. Når protokollen skrives, 11.6., er det imidlertid blitt avgjort at stillingen lyses ut i siste halvdel av juni, med søknadsfrist i juli.

SAK 15/13: Behandling av søknader

1. Kirkens Nødhjelp, Trondheim. Søknaden førte til diskusjon rundt tildelinger. Nord/Sør-info går inn for å støtte reise og honorar til gjester under gudstjenesten. Tiltak 3. Enstemmig vedtatt.
2.  s Menighet, støtte til 17. mai-fest med asylmottaket som samarbeidspartner. Godkjennes, men arrangøren utfordres på at rapporten skal gjenspeile et kulturelt mangfold. Det vil også bli lagt vekt på ved en eventuell ny søknad. Tiltak 4. Enstemmig vedtatt.
3. Nidaros: Inspirasjonssamling for Grønne menigheter. Godkjennes. Tiltak 1. Enstemmig.
4. Den norske Israelmisjon ved Retur2sender: Søknaden foreløpig avvist. Man kan sende en ny søknad der det kommer tydelig fram hva 15.000 fra v r

budsjettstøtte skal gå til, og at de blir brukt til i Norge. Det skal også gjenspeiles i rapporten.

5. Strand kyrkjelege fellestråd: Innvilges ikke. Søknaden samsvarer ikke med tildelingskriteriene. Enstemmig mot.

Nytt møte:

Utvalgets medlemmer bes om å komme med tilbakemelding på møtedatoer:

ONSDAG 4.11. ELLER 11.9.

20.11. ELLER 25.11.

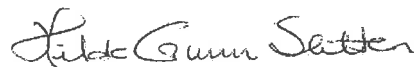
SAK 16/13: Eventuelt:

SAK 17/13: Ekstraordinær behandling av søknader i forbindelse med Klimavalg 2013.

Menigheter i Den norske kirke er blitt oppfordret til å engasjere seg i forbindelse med Klimavalg 2013, og søke støtte hos Nord/Sør-info, men med de ordinære søknadsfristene for tilskudd vil det være vanskelig å behandle søknadene i tide, og før valget 9.9.13. Av den grunn vil det være saksvarende at sekretær for utvalget behandler de aktuelle søknadene sammen med generalsekretæren, uavhengig av utvalgsmøtene.

Vedtak: Den norske kirkes nord/sør-utvalg delegerer herved myndighet til utvalgets sekretær og Generalsekretær for MKR å behandle søknadene vedrørende arrangementer knyttet til Klimavalg 2013.

Med vennlig hilsen

Hilde Gunn Sletten
rådgiver

**Referat fra kontaktgruppe: Buddhistsamfunnet og Den norske kirke
4. mars 2013**

Sted: Paramita meditasjonsenter, Storgata

Tilstede: Egil Lothe, Gee Kanoknapat Suksong, Bhante Maniratana Thero, Oddbjørn Leirvik, Notto Thelle og Iselin Jørgensen.

- 1. Felles meditasjon.** Sittende i stillhet/meditasjon. Thero ledet oss i avspenning og videre inn i stillheten. Etterpå ledet han oss i fokusering på blant annet kjærlighet og ikkevold som for eksempel kan oppfattes som et ønske/en bønn/en fokusering.
- 2. Samtale rundt utvalgte tekster.** Egil Lothe hadde på forhånd sendt ut en buddhistisk tekst med tittel *55. Samtalen med kalamaene*. Denne teksten leste vi i fellesskap før en refleksjonsrunde. Årsaken til at denne teksten var valgt var at den ofte blir brukt i møte med ikke - buddhister. Den er lett for alle mennesker å relatere seg til. Er dette rasjonalitet? Denne teksten ble ofte brukt som respons/retorikk i møte med kristne misjonærer som argumenterte rasjonelt for sin tro og prøvde å omvende buddhister. Handler om moralsk dømmekraft. Har mennesket egen dømmekraft eller er det ting vi må godta fordi det står i hellige skrifter? Hva sier ulike tradisjoner? I Therawada er det ingen absolutter. Men det fins moralske imperativer. Dette er "Den gyldne regel i buddhistisk tradisjon". De 5 bud i buddhismen, hvor 4 av dem er nevnt her. Hva er kjærlighet? - Ikkebindende? - Bundet til følelser?

Iselin Jørgensen valgte å ta med flere bibelske tekster som refererte til barnas posisjon i kristendommen. F. eks Matt 18, 1-5 og Matt 19, 13 -15. Interessant i forhold til rasjonalitet versus tillit og spontanitet. Disse tekstene handler ikke om oppdragelse, men om barna som individer. Er det snakk om underkastelse til Jesus? De kristne argumenterte for at barnas tro på mange måter er idealet. Det "å vokse i troen" kan være et problematisk uttrykk fordi det ikke anerkjenner at alle er født i "guds bilde" og at ikke intellektet er viktig for guddommen.

- 3. Neste-møte.** Onsdag 19. Juni, kl 18.30. Forhåpentligvis på Jessheim. Tema for møtet er "meditasjonspraksis i Buddhismen og kristendommen". Dette er nyttig spesielt for de nye i gruppen å snakke om.

Referat fra kontaktgruppe: Buddhistsamfunnet og Den norske kirke 17. juni 2013

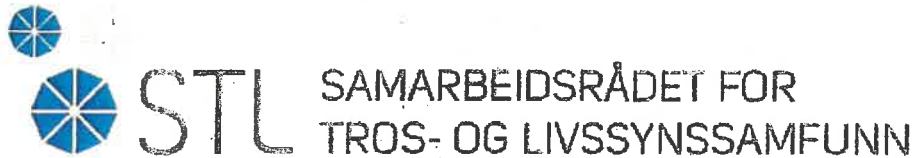
Sted: Wat Thai tempelet, Frogner i Akershus.

Tilstede: Gee Kanoknapat Suksong, Bhante Maniratana Thero, Ani Könchog, Oddbjørn Leirvik, Anne Hege Grung, Anne Anita Lillebø og Iselin Jørgensen.

- 1. Felles meditasjon.** Gee Kanoknapat ønsket oss velkommen før vi så ble sittende i stillhet/meditasjon i 20 minutter. Ani Könchog ledet oss inn i stillheten.
- 2. Måltid.** Vi fikk servert et måltid med nydelig Thaimat og juice. Maten ble verdsatt og en sløv mygg surret over bordet og vårt oppmerksomme nærvær. Buddhistene vinket den forsiktig bort, mens de kristne gav uttrykk for at den var irriterende. I god dialogisk ånd ble den omsider fraktet i en kopp ut i den frie natur.
- 3. Samtale rundt tema meditasjon.** Begrunnelsen for tema var at de nyeste deltakerne ønsket en refleksjon over meditasjonspraksis. Gee Kanoknapat deltok i mars på en lansering av en bok med innføring av kristne meditasjonspraksiser og har forsøkt å sammenlikne egne tradisjoner med det hun har lest her.
Samtalen tok utgangspunkt i denne boka før vi tok en runde på hva meditasjon betyr for oss personlig. Det er tydelig at det er ulike typer meditasjonspraksis i begge religioner, og noen av oss praktiserer flere. Det vi i gruppa har felles er at vi alle kan praktisere meditasjon sittende med fokus på pusten, i alle fall som én type praksis. Flere i gruppa praktiserer også gåmeditasjon eller annen type fysisk mediterende praksis. Det kom frem at alle legger vekt på oppmerksomt nærvær (uten å dømme). Samtidig er det ulike ting som inspirerer oss til å meditere og det er forskjellig hvorvidt vi praktiserer i hverdagen eller ikke. Vi diskuterte hva *innsikt* betyr. Noen er opptatt av innsikt/forståelse som et mål for meditasjonen. Flere i gruppa viste tegn til å være mer opptatt av innsikt som det å bli bedre kjent med seg selv og bli oppmerksom på mennesker rundt oss. En av buddhistene forklarte tydelig hvor viktig det er med balanse i meditasjonspraksis. En kan ikke *kun* fokusere på "samatha" som er motoren/styrken/fokuset i livet. Det kan ikke eksistere uten "vipassana" som er "øynene" våre og gjør oss oppmerksomme på hva som skjer rundt oss. Den moralske delen er veldig viktig ("sila" i 5 steg som er disiplin og moral).

Vi samtalte også om hva forgjengelighet handler om. Meditasjon gjør at en får en ny måte å se på følelser på. Vi vet at følelser ikke er statiske og det er viktig å bli oppmerksom på hva følelsene betyr. Mange vil så fokusere på "meta" som har med generøsitet og kjærlighet å gjøre. "Skapt i kjærlighet – til kjærlighet" pleier de kristne å si før de går inn i stillheten. Alle i gruppa er enige om at det er viktig at meditasjonen bidrar til at vi både kan øves i å elske oss selv og bringe kjærlighet ut til andre mennesker.
- 4. Neste møte.** Begynnelsen av september. På dette møtet forsøker vi igjen å finne et tidspunkt for felles retreat.

Ref: Iselin Jørgensen, Oslo 20.juni 2013

Referat fra årsmøte 2012 – avholdt mars 2013

Sted: Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter, Huk Aveny 56
Tid: 16.00 – 19.00

DAGSORDEN

Sak 1: Innkalling og dagsorden ble godkjent

Sak 2: Valg av protokollunderskrivere: Knut Refsdal og Kirsten Thomassen

Sak 3: Årsrapport og regnskap 2012

Regnskapet ble godkjent under forutsetning av at revisor godkjenner regnskapet og at dette fremvises AU. Det ble også holdt frem at man på årsmøtet i 2013 ønsker seg en mer detaljert oversikt over hvordan pengene faktisk er brukt, slik det ble gjort på årsmøtet i 2011.

Årsrapporten: I sin nåværende form ble årsrapporten ikke godkjent. IRN hadde flere innsigelser mot den, men årsmøtet godkjente imidlertid aktivitetsoversikten årsrapporten beretter om fra 2012. Det bes om at endelig utkast til ny årsrapport godkjenner på e-mail eller på ekstraordinært årsmøte etter påske.

Årsmøtet ønsker dessuten to årsrapporter; en rapport slik den nå foreligger, som er godt egnet til offentlig markedsføring av STL. I tillegg etterspørres en kort, intern rapport.

Sak 4: Handlingsplan og budsjett 2013 - ble vedtatt og godkjent

Sak 5: Forslag om vedtektsendringer

Ble utsatt pga tidsmangel. Utsatt til nytt ekstraordinært årsmøte etter påske

Sak 6: Valg

Ble utsatt pga tidsmangel. Utsatt til nytt ekstraordinært årsmøte etter påske

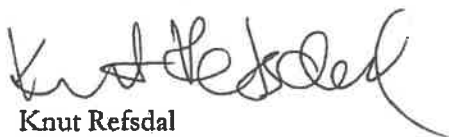
Tilstede på årsmøtet 2012:

Britt Strandli Thoresen	Baha'i-samfunnet
Britt Lynnebakke	Baha'i-samfunnet
Kirsten Thomassen	Kristensamfunnet
Oddrun Hjermsstad	Kristensamfunnet
Kristin Mile	Human – Etisk forbund
Dag Nygaard	Norges Kristne Råd

Knut Refsdal
Ingrid Joyce
Jan Benjamin Rødner
Mehtab Afsar
Shazia Mushtaq
Emrah Sezgin
Sven Thore Kloster
Egil Lothe
Kanoknapat Suksong
Kim Son Pham
Rai M Sharma
Are Svendsen
Espen Lynne Amundsen
Pulendran Kanagarathnam
Marianne Melgård
Lise Tørnby
Jens Oscar Jenssen

Norges Kristne Råde
Oslo Katolske bispedømme
Det Mosaiske Trossamfund
Islamsk Råd Norge
Islamsk Råd Norge
Islamsk Råd Norge
Den norske kirke/v / mellomkirkelig råd
Buddhistforbundet
Buddhistforbundet
Buddhistforbundet
Sanatan Mandir Sabha
Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige (JKKSDH)
(JKKSDH)
Norges Hindu Kultursenter
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)
STL
STL

Oslo, 19 mars 2013
v/Lise Tørnby, referent

Knut Refsdal
Protokollunderskriver

Kirsten Thomassen
Protokollunderskriver

STL SAMARBEIDSRÅDET FOR TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN

Referat fra ekstraordinært årsmøte 2013 – avholdt 9.4.2013

Sted: Kirkens hus, Rådhusgt. 1-3.

Tid: 15.00 – 19.00

DAGSORDEN

Sak 1: Innkalling og dagsorden ble godkjent

Sak 2: Valg av protokollunderskrivere: Dag Nygård og Anne Sender

Sak 3: Årsrapport 2012

- Hele teksten om ekstremisme er tatt ut.
- Siste setning i nest siste avsnitt s.8 om «en nasjon i sorg»...: har fått inn en innskutt bisetning i rødt «Terroristen, som var inspirert av eurabia-konspirasjoner og muslimhat, ga på sin side uttrykk for at han ønsket å ramme nettopp det flerkulturelle og flerreligiøse samfunnet.
- Begrepet «åndelige ledere» erstattes med «religions- og livssynsledere».
- «Den norske kirke» skrives inn som bildetekst til bildet av Kvarme, s 9.
- Bildene og grafisk design beholdes slik de er, men det foreslås at det skal understrekes at *bildene viser aktivitet hos medlemssamfunnene 2012, og at de ikke er noe STL som helhet står inne for.* En representant viser til slik informasjon i innledningen til årsrapporten.

Øvrig til sak 3:

- Det foreslås at begrepet «Kontaktinformasjon» erstattes med «Representanter for STL 2012», grunnet utskiftninger i representasjon fra medlemssamfunnene.
- Det skal rettes feil i representasjonsinfo for Mellomkirkelig råd: Riktig navn er Berit Hagen Agøy.
- Det skal rettes feil i Human-Etisk Forbunds mailadresse.

Sak 4: Forslag om vedtektsendringer.

Endringer ble vedtatt.

- Det ble foretatt enkelte endringer i vedtektene ut over de som var foreslått i innkallingsbrevet. Spesielt er §3 substansielt forandret og opprinnelig §4 er utgått og inkludert i andre paragrafer. (Se ny versjon av STLs vedtekter)

Diskusjonssaker til sak 4 som ikke førte til vedtak:

- Det ble diskusjon angående representasjonskravet for beslutningsdyktighet.
- Det ble diskusjon om eventuelle eksterne gjesters talerett og hvorvidt eksterne gjester må godkjennes av Rådet.
- Det ble diskusjon om hvorvidt AUs, og sekretariatets beslutningsdyktighet mellom rådsmøtene bør formuleres klarere i vedtektene.

Selv om det ble fremmet forslag til vedtektsendringer på enkelte av de overnevnte punktene ble disse trukket tilbake.

Sak 5: Valg.

Innstilling fra valgkomiteen:

Valgkomiteen har hatt følgende sammensetning: Marta Bivand Erdal, Kristin Mile og Egil Lothe.

Til valg på STLs årsmøte 2013 var følgende verv:

- Leder i STL
- 4 medlemmer i Arbeidsutvalget (AU)
- En representant til styret i HL-senteret

Valgkomiteen har forespurt leder av STL samt de fire nåværende AU-medlemmene om å stille til gjenvalg. Valgkomiteen har ut fra det samlet seg om en enstemmig innstilling. Kandidatene er forespurt og har sagt seg villige til følgende verv:

1. Leder i STL

Espen Lynne Amundsen (Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige)

2. AU-representanter i STL

Ingrid R Joys - Oslo Katolske Bispedømme

Pulendran Kanagarathnam - Norges Hindu Kultur Senter

Britt Strandlie Thoresen - Baha'i-samfunnet i Norge

Sven Thore Kloster - Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd

3. Representant og vararepresentant til styret i HL-senteret

Bente Sandvig (Human-Etisk Forbund) - representant

Marta Bivand Erdal (Oslo Katolske Bispedømme) – vararepresentant

4. Valgkomiteen gjenvelges:

Marta Bivand Erdal, Kristin Mile, Egil Lothe

Øvrig:

- Det fremmes forslag fra IRN om at neste års årsmøte legges til april 2014.
- Det informeres om at STLs Gjestebud 2013 legges til 25. september.
- Det opplyses om sosialetisk miljø-samling før rådsmøtet 27. mai.

Tilstede på årsmøtet 2012:

Britt Strandli Thoresen	Baha'i-samfunnet
Kirsten Thomassen	Kristensamfunnet
Kristin Mile	Human – Etisk forbund
Bente Sandvig	Human – Etisk forbund
Dag Nygård	Norges Kristne Råd
Knut Refsdal	Norges Kristne Råde
Ingrid Joyce	Oslo Katolske bispedømme
Jan Benjamin Rødner	Det Mosaiske Trossamfunn
Anne Sender	Det Mosaiske Trossamfunn
Mehtab Afsar	Islamsk Råd Norge
Shazia Mushtaq	Islamsk Råd Norge
Emrah Sezgin	Islamsk Råd Norge
Sven Thore Kloster	Den norske kirke/v / mellomkirkelig råd

Berit Hagen Agøy
Egil Lothe
Kanoknapat Suksong
Espen Lynne Amundsen
Pulendran Kanagarathnam
Marianne Melgård
Lise Tørnby
Jens Oscar Jensen

Den norske kirke/v / mellomkirkelig råd
Buddhistforbundet
Buddhistforbundet
(JKKSDH)
Norges Hindu Kultursenter
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)
STL
STL

Oslo, 11. april 2013

v/Jens Oscar Jensen, referent

Dag Nygård
Protokollunderskriver

Anne Sender
Protokollunderskriver

Referat fra Rådsmøte i STL

Tid: Torsdag 5.september 2013, kl. 16.00-20.00.

Sted: Kirkens hus, Rådhusgaten 1-3

PROGRAM	Utbytte & vedtak
15.30 – 16.00 Enkel matservering	Kald mat og varm kaffe
16.00 – 16.05 Sak 1: Godkjenning av sakliste, referat og saker til eventuelt (Referat fra 27.05.13. vedlegg 1).	Sakliste og referat godkjent. To saker til eventuelt <ul style="list-style-type: none"> - Ansettelse av STL-medarbeidere - Forslag om representant til Oslo-koalisjonen
16.05 – 18.30 Bioteknologisamling Todelt program: <ol style="list-style-type: none"> 1. Hva er et menneske? Dialog med utgangspunkt i egen tro og eget livssyn 2. Bioteknologi og etiske utfordringer 	Bakgrunn: I 2013 er det avholdt to sosiale samlinger i STL. På rådsmøtet 27.mai hadde vi dialog om miljø og klima. 5.september stod bioteknologi på dagsorden. Programmet var utarbeidet av Jens Oscar Jensen og Bente Sandvig Vedtak/veien videre: Bentes presentasjon sendes ut, sammen med referat fra rådsmøtet. Sekretariatet renskriver et eget, kort referat fra bioteknologisamlingen, og skriver en enkel nettsak på STLS hjemmeside
18.30 – 18.45 PAUSE og PRAT	Pause med påfyll av kaffe og frukt
18.45– 18.55 Sak 3: Snart smeller det! Gjestebud 2013	Bakgrunn: STL har et ønske om å synliggjøre seg mer i det norske samfunn, og den 25.9 er det Gjestebud på Litteraturhuset ☺. Sekretariatet gav en statusrapport til Rådet Veien videre: Vi har nå fullbooket til Gjestebudet☺ men om noen STL-representanter vil melde seg på finner vil plass. Publikasjonen «Dialogen er svaret på alt», som STL utgir med Frekk forlag lanseres denne dagen, og arbeidet med å få medieomtale er igang
18.55 – 19.10 Sak 4: STL med årlig dialogpris? Forslag til kriterier for STLs dialogpris: STLs dialogpris deles ut til en person eller organisasjon/institusjon som over tid har utmerket seg ved å arbeide for økt forståelse og respekt mellom ulike tro- og livssynssamfunn i Norge og som gjennom dette	Bakgrunn: AU foreslår at STL deler ut en dialogpris hvert år, og at den i år deles ut på Gjestebudet Vedtak: STL-rådet stiller seg bak en STL-dialogpris. Inge Eidsvåg ble foreslått som prisvinner i 2013, andre forslag sendes sekretariatet innen 12.september. Det bør sendes en egen mail om dette.

Tilstede på STL-møtet var:

Britt Strandli Thoresen

Bente Sandvig

Ingrid Joyce

Sven Thore Kloster

Berit Hagen Ågøy

Espen Lynne Amundsen

Knut Refsdal

Egil Lothe

Kim Son Pham

Phra Maha Kamsing Kavesako

Pulendran Kanagarathnam

Marianne Melgård

Jens Oscar Jenssen

Lise Tørnby

Baha'i-samfunnet

HEF

Oslo Katolske bispedømme

Den norske kirke/v / mellomkirkelig råd

Den norske kirke/v / mellomkirkelig råd

(JKKSDH)

Norges Kristne Råd (NKR)

Buddhistforbundet

Buddhistforbundet

Buddhistforbundet

Norges Hindu Kultursenter

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

STL

Fellessamling SMM Borg 13.06.2013

Samling med prostene i Borg bispegård

TEMA: Misjonsforståelse og praksis i 2013 på bakgrunn av kirkemøte-saken om misjons (KM07/12)

Innledning biskop Atle – se eget referat

Respons 1 ved Arnt Jerpstad – Misjonsalliansen

- Diakoni og evangelisering er likestilte aspekter ved misjon – må være integrert i alt arbeid
Misjonsalliansen driver
- Debatt om statelige midler – gjennom Digni/ Norad
Disse midlene har hjulpet oss til å bli mer profesjonaliserte, og hjulpet med å understreke det frivillige aspektet ved å ta imot evangeliet
- I Borg: mange har et stort misjonsengasjement lokalt, vi kan ikke presse noen til engasjement, det må være født lokalt, hva ønsker dere at vi skal gjøre? (Samme spørsmål ute som hjemme).

Respons 2 ved Jeffrey Huseby

- Viktig å fokusere på en helhetlig misjon, holistisk misjon, diakoni og evangelisering går hånd i hånd. Jobber gjennom lokale menigheter og organisasjoner, og det er viktig.
- The uniqueness of Christ – et fundament for misjonsarbeidet at det er gjennom Jesus vi kommer til Faderen, en viktig drivkraft. Men vi står ikke med brød og Bibelen i hver hånd, og at det ene krever at en tar i mot det andre.
- Misjon er ikke en egen aktivitet for spesielt interesserte, men skal gjennomsyre alt vi holder på med. Bløtkaka: ulike kakestykker – men misjon og diakoni er det som binder sammen. Kremen i alt vi gjør.
- Unådde – ikke et begrep vi opererer med lenger, det er få slike grupper i dag.
Kirkesamfunn finnes i nesten alle verdens land. Migrasjon endrer verden, samtidig som mange i våre samfunn lever fjernt fra kirker og menigheter
- Snakker heller om Untouched – uberørte – av evangeliet
- Trenger spesialiserte organisasjoner som har evangelisering som kjernefokus – som også er kalt til å stå i et nært forhold til Dnk. Et holistisk engasjement – både for kirken og for den enkelte kristnes kirkeliv. Organisasjonene kan være et viktig bindeledd mellom kristne i andre samfunn – vi trenger deres åndelige rikdom, spiritualitet og gode verdier som vi trenger å la prege oss.

Knut Edvard Larsen –

- Blander sammen aktiviteten og identiteten
Spør en på Madagaskar – hvorfor er du kristen, vil svare at jeg er kristen for å dele evangeliet, utføre det tildelte oppdraget. – Hos oss – flinke til å bekrefte, men ikke utfordre.
- Hva betyr det å være døpt inn i en kirke – å være sendt?
- Utfordre biskoper, proster, videre i systemet – hva betyr det å være en folkekirke som er sendt lokalt og globalt?
- Må ikke parkere det som Kirkemøtet sier – SMM er et samarbeid for å skape et engasjement i den enkelte menighet

Heidi Westborg Steel - HimalPartner

- SMM var viktige for Kirkemøtesaken om misjon i 2012.
- En misforståelse basert på en sannhet – hva gjør vi faktisk i dag?
- Gjennom SMM – styrket fokus på at det er Guds misjon – vi jobber sammen og utfyller hverandre, Det er Den Hellige Ånd som muliggjør alt arbeid.
- Diakoni for oss er hjelp uten forbehold
- Hjelp oss til å gjøre misjon til noe som ikke er farlig – men som er vårt felles kall som sendte

Rolf Gunnar Heitmann - Israelsmisjonen

- Helhetlig misjon – holistisk misjon – hva ligger i begrepet?
- I dag – integrert misjon
- Hvis vi bruker helhetlig misjon om alt kirken gjør, mister vi innholdet i det spesielle misjonsoppdraget.
- Finnes bare to typer misjon: indremisjon (for jøder) og ytremisjon (hedninger)
-

Knut Hallen – SMM

- Misjon – må få et dypere eierskap i kirken
- Bra at man vil noe i Borg, spisse mot evangelisering og menighetsbyggende arbeid
- Hva er evangelisering i dag? Få fram at det er en sunn og viktig greie,
- Om man vil spisse SMM-engasjementet i Borg, er det i så fall viktig å ikke miste den organiske sammenhengen mellom ord og handling i kirkens misjon.

Biskop Atle Sommerfeldt

- Kommuniserer utydelig:
- Krevende at en som jobber i kirken, ikke ser at en som jobber lokalt i kirken, hver dag er involvert i kirkens sendelse
- Misjon er hele kirkens sendelse – ikke uklart at Jesus sender sin kirke til verden
- Står i fare for å miste det grenseoverskridende – møte the untouched
- Det er ikke SMM-org. som forvalter Kirkemøtets vedtak (KM 07/12)
- Begrepsbruk – må bli tydeligere – og hvordan øke engasjementet
- SMM-org er definerte org. – hva kan dere spesielt hjelpe menighetene i Borg med?
- Hjelper til å tydeliggjøre og spisse engasjementet
- I SMM – løfte fram den globale trosopplæringen
- Som org. er dere selvfølgelig fri til å velge deres egne mandat og strategier, men vi må finne møtepunkter for å utvikle felles strategier

Berit Hagen Agøy, MKR

- Ulik begrepsbruk – *mission* på engelsk betyr noe annet enn *misjon* på norsk

Samarbeid med Dnks nord-sør-informasjon(DNSI)

v/Hilde Gunn Sletten

Hvilket potensiale er det for samarbeid mellom SMM og Dnks nord-sør-informasjon?

- I vårt felles fundament, Kirkens oppdrag i verden, er det mange muligheter for felles satsing og felles fokusområder. Det fundamentale utgangspunktet er menneskets møte med Kristus. – Kristus skiller ikke mellom ord og handling – han møter deg som et helt menneske. I ham møter vi Guds kjærlighet som igjen fører til forvandling. Kristus møter deg ikke bare med ord, men også med handling
- I møte med Kristus får vi en ny identitet – som gir mot til nye handlinger i verden

- Misjon i kontekst – dokumentet viser hvordan dette henger sammen – møte behov lokalt – kontekstuelle. Som Guds sendebud til verden skal vi være kontekstuelle
- Derfor kan vi ikke skille mellom diakonal og misjonal tjeneste
- Vi har møtt Vår herre i Kristus til tjeneste
- Trenger nye begreper
- Har sett synergieffekten av å stå sammen – gir ny dynamikk, ny energi

Hvilke arenaer går Den norske kirkes nord/sør-informasjons (DNSI) handlingsplan sammen med det SMM-org gjør?

Se utdelt **Virksomhetsplan, med 4 særskilte tiltaksområder.**

Hilde Gunn fortalte om møter med enkeltmennesker i Nepal og Mekong-området
Svein Arve – i Agder og Telemark BD – fokus på Grønn menighet – fått tilbakemeldinger om at det er bra at kirken er på banen. Viktig å forene gode krefter som vil det samme.
Trondheim BD – har flere ganger fått støtte fra DNSI, kan søke midler også til misjonsarrangement der fokus er møte med internasjonale partnere. Kui.no – se retningslinjer.

Samtale om forholdet mellom klimafokus og fokus på biologisk mangfold. Her er det muligheter for større kirkelig engasjement, også lokalt.

Klimavalg2013 – viktig at de org som sentralt er tilsluttet Klimavalg2013, informerer om dette ute i distriktene for et bredest mulig engasjement lokalt i de ulike BD.

Hva er forholdet mellom Mellomkirkelig råd (MKR) og DNSI?

Berit: Kirkerådet har rammeavtale om info-støtte, MKR har ansvar for å følge dette opp, gjennom DNSI.

Har et rådgivende utvalg for DNSI. – MKR godkjenner DNSIs virksomhetsplan.

Muligheter for samarbeid: Virksomhetsplanen er et godt utgangspunkt for mange felles arenaer. Som å styrke den globale identiteten i menighetene.

Informasjon fra organisasjonene:

Se utdelt oversikt over menighetsavtaler i Dnk.

Hvordan telle en avtale? Menigheter teller ofte annerledes, er kanskje ikke like opptatt av å ha en skriftlig avtale osv. Her bør det nok komme nye avklaringer både for menigheter og SMM-org.

Forslag fra Åslaug: at alle org. sender inn oversikt til misjonsrådgiverne med oversikt over antall avtaler.

Når bør disse avtalene sendes inn?

Avgjort: sendes innen 1. januar.

Normisjon

Jobber med å forbedre info som sendes til menigheter.

Vil ha et sterkere fokus på Asia, etablere et senter i Dhaka, Martin Luther college er et godt prosjekt overfor menigheter – hovedsakelig for minoritetsungdom, ca. 50 % er jenter, en av de flinkeste elevene kom fra det fattigste området i Bangladesh, utdanning veldig viktig for Bangladesh sin framtid. Stolte av dette prosjektet, utfordringer med å bygge et eget bygg for denne skolen, opprettet en linje for medisinstudier.

Får besøk fra en av lederne fra dette college, Rosalind, som også kan besøke menigheter.

Ecuador: har skoleprosjekt der, og det vil de tilby overfor menigheter, ser at det er en prosjekttype som kan fenge ulike grupper i menigheten.

Har oppdatert prosjektbrosjyre – for to år av gangen, oppdateres også på nett.

Se brosjyre for Acta-leir.

Okhaldunga-prosjektet – merker at dersom vi skal kunne opprettholde gløden i menighetene, er det viktig med kontinuerlig oppfølging og informasjon.

Strever noen ganger med å få tak i info fra alle prosjektene.

Mali – fikk stor pågang da misjonærene ble trukket ut, folk følger med.

Himalpartner

Har 75-årsjubileum – et inspirerende og utfordrende år.

Har sommerstevne på Frekhaug siste helg i juli.

Kulturmix-program på Møre.

I november er det hovedmarkering av jubileet i Oslo, i tillegg til ca. 15 møter rundt om i landet

Dobbeltnummer av Tibetaneren.

Se jubileumssiden på nettsiden – se verktøykasse med ressurser for menigheter og misjonskonsulenter.

Håper og ser at jubileet gir flere ofringer i nye menigheter → kanskje nye avtaler også

Våre to satsninger er mental helse og entreprenørskap (noen ganger kalt næringsutvikling)

Søker den norske ambassaden om midler til å beskrive organisasjonens historie i Nepal, og se videre: hva er dette i en ny tid? Samarbeid med Kathmandu University

Mental helse er en stor satsning – ønsker å arbeide med dette i Kina, kanskje samarbeid med andre organisasjoner om foreldreveiledning i Kunming-området.

Se oversikt over verdier.

Er en liten organisasjon som vil mye – takknemlig for den innsatsen misjonsrådgiverne gjør for organisasjonen.

Er det mulig med en samling med misjonsrådgiverne i Oslo rundt jubileet?

Div. arrangementer rundt 16. og 17. nov. i Oslo – hold av dagene!!

Israelsmisjonen

Misjonens Herre gleder seg over fellesskapet og de gode tingene vi er med på.

Perspektiv: datter ringer hjem til far, nervøs i telefonen – hva har skjedd? Det aller verste: hun har blitt kristen.

Den historiske forfølgelsen av jøder fra kristent hold, har bidratt til denne spente holdningen.

Ættetavlen til Jesus i Matteus prolog: dette er mitt folk – min bok. Åpner opp for jøder.

Ser på utstøtte mennesker med Guds øyne, handler om integritet, vise Guds kjærlighet i praksis.

Vi arbeider i land med store konflikter – å gi evangeliet videre er hovedfokus, sammen med forsoningsarbeid.

Hjelp oss å fortelle hva vi egentlig står for – med glede og frimodighet!

Areopagos

Gjøre meditasjon tilgjengelig for menigheter også som misjonspraksis.

Prosjektbeskrivelser – se katalog.

Er til stede på alternativ-messer på 12 steder i Norge, til stede med samtale, forbønn, for å lytte og lære

Ny åndelighet til stede i dagens ungdomskultur – viktig å gi kirken kunnskap om dette, hvordan møte dette fenomenet i dag?

Gi kurs til trosopplærere og andre kirkelige ansatte.

Har ett årlig seminar om dette på Modum, veldig populært.

Nanjing i Kina – Home of Grace

Mål om å gi mennesker med psykiske utviklingsvansker nye muligheter.

Opprette liknende sentre i Nanjing-provinsen.
Samarbeid med kinesiske myndigheter, kanskje også i Kunming.
Ønsker gode samarbeidsprosjekter med stor grad av gjensidighet – inkludere hele spekteret av arbeid som org. er involvert i.

Misjonsalliansen

Arrangerte konferanse sammen med Strømmestiftelsen om mikrofinans – veldig spennende.
10 gutter fra Ecuador kommer for å spille kamper i Kristiansand.
Får flere misjonsavtaler, glade for det! Stor etterspørsel etter miljøprosjekter, bra, men en utfordring: Vil at miljøfokus skal gå inn i alle prosjekter! Alle prosjekter fødes sammen med målgruppene. Når vi setter i gang, er miljø, diakoni ++ tverrgående aspekter.
Lanserte ungdomskampanje på Landsmøtet.
Ungdom er ofte en glemt gruppe i internasjonal diakoni. Lite litteratur, ofte enklere å jobbe med barn og deres foreldre.
70 millioner arbeidsledige ungdommer i Sør-Amerika og Afrika, får stor negativ innvirkning på deres liv. Vil ha kortere vei fra utdanning til arbeid.
Compassion – viktig å ønske alle org. velkommen, samtidig viktig å se at fadderordningen deres er ekstremt individuelt fokusert. MA har gått bort fra dette, er ikke sunt med et så direkte forhold mellom fadder og fadderbarn. Søk opp program fra BBC om dette.

Stefanusalliansen

Takk for at vi er blitt så godt inkludert inn i SMM-fellesskapet!
Søndag for de forfulgte – 10. november 2013. Fakkeltog planlagt i Molde, Hamar, Stavanger, Kristiansand, Stord, Bergen, Oslo og Trondheim.
Stefanusalliansen og Åpne Dører står for den sentrale planleggingen, men hvert arrangement drives av en lokalkomité. Flott der SMM er involvert i dette, slik som i Trondheim. Dato: månedsskifte oktober/november.
Songs from the Catacombs – CD med SKRUK, lanseres i Kulturkirken Jakob 3. november.
Tekster av Ephraim Syreren, gjendiktet av Erik Hillestad, musikk basert på assyriske liturgiske musikk fra Tyrkia og Syria. Spilt inn i klosteret Mar Gabriel i Tyrkia.
Innspill fra våre frivillige representanter: Ønske om en noe bedre balanse mellom papirbelastningen og aktiviteter. Kanskje mulig å si mer hva som går ut til alle representantene, og hva som kan tas sentralt. Viktig å ha i mente at frivillige representanter har liten tid, men stort engasjement! Viktig å finne gode utløp for praktisk engasjement på bispedømmenivå.

NMS

Arbeidet nytter! Utgjør forskjeller!
Noen land der veksten går senere enn planlagt, spesielt i Thailand og Japan.
Fokus på kvinner: gi dem en stemme! En tverrgående aksjon.

To tiltak:

Stavangerkonferanse 18. oktober, Bjørn Bues minneforelesning
Gjest Zia Meral, fra Tyrkia/ London og Kjell Magne Bondevik, Oslosenteret

Fokus på trosfrihet og menneskerettigheter
Samtidig: kirkelederkonferanse med 25 kirkeledere
Teamtjeneste for sammensatte team – og ferie med mening der familier får anledning til å jobbe to uker med misjon og oppleve samarbeidskirkene på nært hold. Viktigst er hva de tar med seg hjem.
NMS har 600 prosjekter – utfordring med oppfølging og informasjon,

Fokusprosjekter – som har en bredere informasjonsportefølje, med 50-50 fokus på misjon og bistand, f.eks. Thailand og Midtøsten. Mulig å bytte menighetsprosjekt over på et fokusprosjekt hvis oppfølgingen har vært for dårlig.

Dnk

Løfter fram det nye hefte « Misjon til forandring»:

Trenger internopplæring på misjon i org. Skap møtepunkter der org. jobber med misjonsforståelsen, gjerne sammen med menigheter. Diskutere gamle og nye forestillinger, jobbe med misjon som vårt felles oppdrag.

4. desember: En religionsteologisk konferanse under ledelse av MKR, Bispemøtet og Egede-instituttet, Tema: «The uniqueness of Christ»

Hvordan forholde seg til dette i møte med andre religioner? Både norske og internasjonale gjester, også praktiske innspill.

Høsten 2014 – oppfølgingskonferanse til Edinburg 2010, antageligvis siste uke i oktober 2014 i Stavanger.

SMM-org. vil bli utfordret til å bidra med seminarer e.l.

Mellomkirkelig råd

Forny og evaluerer samarbeidet i Midtøsten og forholdet til vennskapsmenigheter

Ber menighetene markere generalforsamlingen i Kirkenes verdensråd 30. okt-8. nov: Fokus på problematikken forsoning mellom Sør- og Nord-Korea.

Minner om kirkemøtevedtaket om å ha fokus på å jobbe økumenisk

MKR sitter på mye fagkompetanse – er til for bispedømmer, menigheter etc., er tilgjengelige for å bli brukt.

Vil gjerne ha dialog om hva MKR kan bidra med.

Stillingen som leder av DNSI lyses ut nå, se www.kirken.no.

Hvordan kan SMM hjelpe Borg bispedømme med misjon?

Knut Hallen: Misjon ikke bare for de spesielt interesserte, men noe som hele kirken har et eierskap til.

MISJON TIL FORANDRING – heftet

Fokus: Highlights fra Kirkemøtesaken 07/12 «Misjon til forandring-utfordringene fra Edinburgh2010»

Ord og handling henger sammen, slik det gjorde i Jesu liv. Jesus Kristus knytter oss sammen i en global kirke.

Fem temaer:

1. Dåp og misjon
2. Økumenikk og misjon
3. Missio Dei og helhetlig misjon
4. Skaperverk og misjon
5. Etisk misjon
6. Er misjon integrert i hele menigheten? Hva kan menighetene gjøre?

Spørsmål:

Hva innebærer en SMM-avtale?

Noen innspill:

- En avtale mellom menighetsråd og SMM-org., finner ut i fellesskap hvordan misjonsprosjektet kan inkluderes i barnearbeid, trosopplæring, gudstjeneste, etc. dvs. prege hele menighetens liv.

- Fokus på hvordan misjonsavtalen kan gi noe tilbake til menighetene.
Døpes inn i den verdensvide kirke – hvor ofte takker vi for at kirken i verden vokser?
- Historisk sett har misjon ofte blitt sett på som en spesialinteresse, viktig å jobbe for at misjon preger flere aspekter av en menighets liv, eierskap i flere generasjoner.
- Misjonsavtalen kan ideelt sett være et verktøy til menighetsutvikling. Diakoni → lære av hvordan en org. driver diakoni i et annet land, forkynnelse → bli inspirert av hvordan evangeliet blir forkynt etc. Sammen kunne gi liv både lokalt og globalt.
- Viktig å inspirere organisasjonene til å tenke helhetlig og hjelpe menigheter til dette, og viktig at menighetsråd velger prosjekter som kan inkluderes bredt i menighetens arbeid.
- Lokalt eierskap viktig både ute og hjemme – få kirkelig ansatte på banen.
Det som ikke skjer lokalt, skjer ikke!
- Hva kan vi gjøre som bispedømmeråd? Se KM-vedtaket – spesifikke oppfordringer
- La misjon få rom på fagdager
- Arbeid med kirkens ordninger: hvilken ordning tjener oppdraget best i forhold til evangelisering, diakoni, dialog etc.

Biskop Atle Sommerfeldt:

Misjon – sett fra Borg bispedømme.

Innledning SMM-styret 13.6.2013

Kirkemøtet redefinerer misjonsbegrepet

Kirkemøtets behandling av Edinburgh 2010 innebærer at den prosessen for å endre misjonsforståelsen som har pågått i Kirkemøtet siden behandlingen av misjon på slutten av 1990-tallet, er kommet et langt stykke videre. Kirkemøtet legger til grunn en forståelse der misjon forstås som Guds sendelse av kirken til verden - presisert som «evangelisering, diakoni og økumenikk» - der menighetene oppfordres til å styrke et slikt helhetlig misjonsengasjement i forkynnelse og gudstjenester og «i arbeid med lokale planer for trosopplæring, diakoni og kultur».

Misjon er altså kirkens sendelse til verden. Det kan ikke tenkes en kirke som ikke er sendt til verden med oppdrag fra Gud om å fortelle mennesker om Jesus Kristus og det han har gjort og gjør for menneskene, leve Guds visjon for menneskeheten ut i tjeneste for mennesker og samfunn og feire Guds tilstedeværelse for menneskene i Ord og sakrament.

Når denne forståelsen av misjon, som er rimelig konsekvent gjennomført i Kirkemøtets vedtak, skal konkretiseres i SMMs siste publikasjon «Misjon til forandring», heter det imidlertid at «det er viktig å holde fast på at misjon på samme tid **både er kirkens hovedoppdrag og et særskilt aspekt ved dette oppdraget**; at evangeliet berører nye mennesker og kulturer» (s. 19). Det særskilte oppdraget er noe uklart formulert, men i mine ører gjeninnføres den tidligere – og fortsatt mest brukte – forståelsen av misjon. Denne forståelsen har sin kjerne i at misjon er å forkynne evangeliet til dåp for dem som ikke har hørt evangeliet tidligere, nært eller fjernt – men vel primært gjennom grenseoverskridelsen «kom over og hjelp oss» - fra en kultur eller et kontinent til et annet. Det er her misjonen har sin egentlige kjerne. Med en slik forståelse blir det meningsfullt å konkretisere misjonen i spesielle misjonsgudstjenester, ellers ikke. Som det riktig påpekes i heftet, uttrykker enhver gudstjeneste kirkens misjon – i betydningen «kirkens sendelse til verden gjennom forbønn, forkynnelse og utsendelse».

Min oppfatning er at vi er lite tjent med denne fortsatte dobbeltheten i bruken av begrepet misjon. Den kommuniserer uheldig langs flere dimensjoner:

- 50 års erfaring med et helhetlig misjonsbegrep i den økumeniske familie har vist at faren for at dette svekker kirkenes arbeid med å forkynne evangeliet til mennesker og kulturer som ikke har hørt evangeliet tidligere og invitere disse til dåp, forsvinner eller svekkes.
- Det har også vist seg at delingen av økonomiske og andre ressurser mellom kirker for å sikre kirkebygg, preste- og katekettjeneste, søndagskolearbeid, medieforkynnelse, liturgisk fornyelse og mye mer, nedprioriteres av kirkene i nord til fordel for programmer og prosjekter som kan finansieres av statlige midler og/eller har allmenn appell uavhengig av giverens livssyn.
- I kontekster der mennesker undertrykkes og marginaliseres for sin tros skyld, er det svært uheldig om vår sendelse for søskensolidaritet, allmenn solidaritet og arbeid for menneskerettigheter knyttes til arbeidet med å stimulere mennesker til å endre religiøs tilhørighet. Det kan i noen tilfelle være direkte skadelig.
- Heller ikke i dialogarbeidet med mennesker av annen religion er denne sammenblanding særlig gunstig fordi den lett gir dialogen et formål som i realiteten innebærer å overbevise om at den andre bør endre sin religiøse tilhørighet.
- Tilsvarende er en sammenblanding med diakoni og særlig humanitært arbeid meget uheldig. Det er flere eksempler også i vår tid – ikke minst i amerikanske miljøer – på at sammenblandingen gjør at diakoni i større eller mindre grad ender opp som en forgårdstjeneste for den egentlige misjonen, uten reell egenverdi. Bruken av «troverdighet» i omtalen av diakonien er nær ved å kommunisere i samme retning, også bruken av Frans-sitatet om å forkynne, «om nødvendig med ord», kan misbrukes ellers forstås i denne retning.

Min oppfordring er derfor at vi nå rydder i språkbruken slik at misjon reserveres til å være kirkens hovedoppdrag i verden. Dette oppdraget, eller sendelsen, utøves av kirken i tre dimensjoner: liturgi, proklamasjon/evangelisering og diakoni.

Dette vil understreke og sikre at innholdet i den tradisjonelle bruken av misjonsbegrepet – proklamasjon og evangelisering slik at nye mennesker, kulturer og folkeslag får høre om den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og blir døpt inn til fellesskap med ham - er en nødvendig del av kirkens sendelse til og i verden.

Samtidig sikrer det diakoniens og dialogens egenart og selvstendige identitet.

Misjon på seks kontinenter

Da vi diskuterte misjonsforståelsen på 1970-tallet og senere, ble slagordet om misjon på seks kontinenter sett på som en svekkelse av misjonsforståelsen i ledende misjonsorganisasjonskretser i Norge - da brukt i den tradisjonelle betydningen som å nå unådde folkegrupper gjennom grenseoverskridende utsending av personer. En var også meget skeptisk til dreining mot kirkelig samarbeid på tvers av kontinenter (jf. motstanden mot endringen i LVF fra «Kommissjon for misjon» til «Kommissjon for kirkelig samarbeid»), inkludert Aril Edwardsens strategi med å utruste mennesker lokalt til både å forkynne i egen kultur og til nabokulturer, i eller utenfor eget land. I historisk etterpåklokskap slår det meg hvor underlig dette var, siden det var etablert språkbruk i Norge å bruke misjonsbegrepet også om vitalisering og omvendelsesarbeid i Norge gjennom indremisjonsbevegelsen.

Kirkemøtets forståelse av misjon som kirkens sendelse til verden gjør at denne misjonen utfolder seg lokalt og globalt. Da Santalmisjonen og Indremisjonen fusjonerte, markerte det at misjonsbegrepet ikke er reservert til den grenseoverskridende utsendelse til mennesker og kulturer som ikke er innlemmet i kirken.

Den norske kirkes sendelse

Den norske kirke har i snart 200 år utviklet spesialiserte tjenester for ulike deler av utførelsen av vårt misjonsoppdrag. I vår kirke fikk dette form av selvstendige organisasjoner som definerte seg som en del av Den norske kirke. Organiseringen av slike spesialiserte tjenester i organisasjoner og institusjoner skjedde i noen tilfeller i opposisjon til kirkens ordinerte tjeneste og etter hvert rådsstruktur, andre ganger forankret i det samme.

Da Kirkemøtet ble etablert i 1984 og Den norske kirke var organisert til topps med menighetsråd, bispedømmeråd og kirkemøte, ble det påtrengende å finne en form på denne strukturens forhold til organisasjonene i Organisasjonenes Fellesråd – den delen av organisasjonene som markerte sin selvstendighet tydeligst. Ikke minst gjaldt dette arbeidet med ytremisjon, der både biskop Lisleruds forståelse av at ytremisjonen skulle forankres i lokalmenighetene og Den norske kirkes etter hvert høye profil innenfor den økumeniske bevegelses misjons- og kirkesamarbeid, gjorde at sentrale personer så at noe måtte gjøres. At både Bibelselskapet og Kirkens Nødhjelp – som begge var og er direkte forankret i den kirkelige strukturen - ble sterkere, bidro også.

Resultatet av dette ble etableringen av Borg Misjonsråd under Lisleruds ledelse, og etter hvert Samarbeidsrådet for Menighet og Misjon. For oss som var involvert i opprettelsen av SMM, er det helt klart at SMMs funksjon av å være en arena for samhandling mellom kirkens nye struktur – ofte kalt kirkens offisielle struktur – og organisasjonene – i denne sammenheng kalt frivillige organisasjoner – var en meget viktig side av saken. Det var også en av grunnene til at Misjonssambandet ikke ble med.

I min tenking er det nødvendig at store kirker holder seg med slike spesialiserte organisasjoner og institusjoner for å utøve en spesialisert del av kirkens helhetlig misjon – sendelsen. Slik har det vært i kirken, i alle fall siden 300-tallet. I Kirkenes verdensråd og Det lutherske verdensforbund fikk vi etter hvert gjennomslag for betegnelsen «specialized ministries» på denne typen organisasjoner. Dersom kirken skal løse sitt oppdrag i en globalisert og høyt kompetent verden, må vi utvikle slike spesialiserte organisasjoner som kan være i frontlinjen i samfunnet. Dette er svært tydelig innenfor diakoni, men også i evangelisering/proklamasjon, særlig når den krysser kulturelle og geografiske grenser. Dette involverer i vår tid også profesjonalitet i økonomiforvaltningen.

De eksemplene vi har i vår egen kirkefamilie på at alt organiseres inn i én struktur – Den svenske kirken og langt på vei den amerikanske – gir ikke mersmak.

Organisasjonenes selvstendighet er nødvendig, men det er mer problematisk når de hevder sin uavhengighet dersom «uavhengighet» betyr at en ikke føler seg ansvarlig for å melde tilbake til menighetene og kirken. Men bunnlinjen er at kirkens «offisielle» struktur trenger spesialiserte organisasjoner og institusjoner, først og fremst innenfor evangelisering/proklamasjon og diakoni.

Den norske kirke i Borg – hva trenger vi?

La meg så til slutt peke på noen områder som Den norske kirke i Borg trenger å videreutvikle i samhandling med spesialiserte organisasjoner og institusjoner, slik at kirkens sendelse til mennesker og samfunn i Borg blir best mulig.

I tråd med det jeg har sagt over, forutsetter jeg også at organisasjonene selv utvikler sin helhetlige identitet og strategi, som jeg vil tro som oftest er bredere enn det et samarbeid med Borg bispedømmeråd omfatter.

- a. Vi trenger organisasjoner som utfører **spesialisert diakoni** med høy faglig standard lokalt og globalt. Kirkens Bymisjon, Kirkens Familievern, KABB, Kirkens SOS, Kirkens Nødhjelp og misjonsorganisasjonenes virksomhet

organisert gjennom Digni, gjør at vi allerede har et omfattende arbeid på dette feltet. Dette både kan og skal selvfølgelig utvikles. I tillegg kommer de store diakoniinstitusjonene med deres forskning og utdanning, og økumeniske organisasjoner som Blå Kors. Kirkens Nødhjelp er imidlertid den eneste som bidrar substansielt og økonomisk til vår forpliktelse i Det lutherske verdensforbund og Kirkenes verdensråd.

- b. Vi trenger organisasjoner som mobiliserer våre unge medlemmer og utfordrer ungdommer i våre lokalsamfunn som ikke er medlemmer. Norges KFUK/M, Normisjon, Misjonssambandet, Søndagsskoleforbundet, Skolelaget (NKSS) og KRIK er vesentlige aktører på dette feltet i bispedømmet – men det er store muligheter og behov for utvikling.
- c. Vi trenger organisasjoner som kan ivareta vår forpliktelse til **global evangelisering og kirkebygging** – bilateralt, men i enda større grad gjennom vårt konfesjonelle fellesskap i Det lutherske verdensforbund. Her er vi svake – og det virker ikke som prosjektene utviklet gjennom SMM har tydelig nok profilert slike prosjekter. Prosjekter gjennom LVF er så vidt jeg er kjent med, fraværende. Bibelselskapet er også en aktør som bidrar på dette feltet.
- d. Vi trenger organisasjoner som kan bidra til utvikling av kirkelige strategier i pluralistiske samfunn med flere religioner og større kulturell variasjon. Flere organisasjoner - for eksempel KIA-fellesskapet, Kirkens Nødhjelp og Areopagos, bidrar på dette feltet. Men her trengs det betydelig forsterkinger.
- e. Vi trenger åndelig fornyelse og spiritualitet fra kilder utenfor vår egen tradisjon, som vi samtidig må arbeide med å kontekstualisere inn i vårt samfunn og læremessige egenart. Derfor trenger vi organisasjoner som bringer tilbake impulser i form av praksis, personer, tradisjoner.
- f. Støtte til våre internasjonale vennskapsavtaler, foreløpig Romania og Den evangelisk-lutherske kirke i Jordan og Det hellige land.
- g. Kirkelig dimensjon i kommunenes internasjonale vennskapsrelasjoner.

Forslag

La meg helt til slutt antyde noen konkrete programmer vi kan se for oss:

- a. Utvide sammensetningen i Borg Misjonsråd til å omfatte alle spesialiserte organisasjoner som er med på å virkeliggjøre Den norske kirkes sendelse i Borg.
- b. Innenfor et slikt utvidet Misjonsråd opprettholdes en SMM struktur.
- c. SMM strukturen utfordres til følgende:
 - a. Etablere et program for global kirkebygging og evangelisering der organisasjonene melder inn prosjekter under en felles Borg-

merkevare, som for eksempel «global trosopplæring». Dette må forstås bredt, eventuelt knyttet til en bestemt region (Sør-Asia/det indiske subkontinent), selv om dette siste kan være krevende for organisasjonene.

- b. Etablering av et dialogsentert, helst i Nedre Glomma regionen etter mønster av Bjørgvin og Stavanger bispedømmer.
- c. Delta sammen med andre organisasjoner for å utvikle programmer for «Urban Mission».

**Protokoll fra Katolsk-luthersk samtalegruppe (KATLUSA)
fra møte 29. mai 2013
hos biskop Ole Christian Kvarme, Blindernveien 19**

Til stede:

Fra katolsk side: Biskop Bernt Eidsvig, Else-Britt Nilsen, Jo Neve, Lars Erik Rikheim

Fra luthersk side: Biskop Ole Christian Kvarme, Aase B. Cameron, Einar Tjelle (ref.)

Forfall: Arne Kirsebom; Trond Skard Dokka, Anne-May Grasaas, Einar Vegge

Gjest: Roger Jensen

Biskop Kvarme ønsket velkommen. Han hadde en kort åpning knyttet til Efeserbrevet kapittel 4 og ledet møte.

1/13: Innkalling og dagsorden godkjent.

2/13: Protokoll fra forrige møte. Dette var reiserapporten fra KATLUSAs Roma-tur i oktober 2012. Denne ble godkjent.

Det ble påpekt at denne fellesreisen var utbytterik og hadde sin egenverdi.

Den var med på å skape noe nytt i vårt læringsfellesskap. I forhold til oppfølging ble det påpekt at vårt arbeid med «From Conflict to Communion» og Olavstradisjonen representerer en viktig oppfølging fra reisens tema.

3/13 Offentlighetsloven.

KATLUSA hadde en diskusjon om nødvendigheten av å ha protokollene sine unntatt offentlighet slik gjeldende praksis har vært i mange år. Noe av bakgrunnen for dette har vært å skape rom for åpne samtaler og kunne snakke fortrolig om sensitive tema. Det er likevel et gode med mest mulig innsyn, og få saker er i praksis av u.off.-karakter. Vi ble enige om følgende **vedtak:**

1. Som hovedregel er KATLUSA-protokollen offentlig, med mindre det er enkeltsaker som KATLUSA bestemmer skal unndras offentligheten.
2. Utkast til protokoll skal sendes til alle medlemmene for tilbakemelding før den offentliggjøres. Endelig godkjenning skjer på påfølgende møte.

4/13 Fra Den katolske kirke:

Ny pave Frans I

Det ble redegjort fra biskop Eidsvigs side om vårens begivenheter med pave Benedicts abdisering og valget av ny pave. Pave Frans I hadde stort votum også ved sist pavevalg, representerer Latin-Amerika og en ny valgkrets, og har god evne til å begeistre. Med sin jesuittiske nøkternhet har han lagt en tydelig vekt på sosiallæren og etikken, med blant annet oppgjør med dobbeltmoral og moralisme i geistligheten. Det synes som han tar ledelsen på en god måte. Omgangsformen blir nok forandret og forenklet. Symbolhandlinger som fotvasking av kvinner påskedag er et slikt eksempel.

I samtalen ble det også påpekt at det var mye medieoppmerksomhet i Norge rundt paveskiftet, og at Den katolske kirke i Norge «ble tegnet positivt for Det norske folk». Hans rasjonelle og karismatiske karakter og ydmyke profil; « Kan dere be for meg?», skaper stor appell blant folk.

Andre saker:

- Et nytt lokalt sogn; Bredtvet katolske kirke, er etablert. Overtakelsen preges av kontinuitet; det er det samme evangeliet som skal forkynnes. Takknemlighet uttrykkes for Den norske kirkes fleksibilitet og generøsitet.
- Sogn og Fjordane skilles ut som eget sogn, muligens også Valdres.
- Økt behov for baltisk betjening, og en baltisk prest er kommet i tjeneste.
- Flere eksempler på ordinasjon av tidligere lutherske prester.

Fra Den norske kirke:

Fra årets Kirkemøte (KM) (april 2013):

- *Prosessen med ny kirkeordning:* KM fattet vedtak som henstiller til departement og storting om å gjøre kirken til et eget rettssubjekt. Diskusjon om hvor arbeidsgiveransvaret legges.
- *Valgordning:* Videreføring av praksis: Gis tillatelse til at bispedømmeråd kan ha direktevalg.
- *Vedtak om ny liturgi for velsignelse av hus og hjem,* på bakgrunn av erfaringer blant annet i samiske områder.
- *Uttalelse om Oljefondet, petroleumsressurser og etikk.*
- *Generalforsamlinger i KV i Sør-Korea i oktober og KEK i Budapest i juli.* Flere viktige dokumenter ikke minst om misjon, kirke, rettferdighet. Noen viktige dokumenter som KATLUSA burde sett på i fellesskap.
- *Stålssettutvalget;* et vedtak mer på det prinsipielle: støtte til grunnprinsipper, men kritisk til bl.a. religionsforståelse og kristen historieførståelse, og forholdet mellom kirke, kultur og samfunn i dag. Mer konkret i høringsuttalelsen i september.

Andre saker:

- Bispemøtets *samlivsetiske utvalg* med rapport lansert i februar. Skal behandles i BM til høsten.
- *Glede over ny katolsk bruk av Bredtvet kirke.* Har vært vanskelige følelser lokalt, men et stemningsskifte oppleves nå, hvor det sees fremover.
- *Arbeid med romfolksproblematikken.* Markering med overnatting i Sofienbergparken. Godt samarbeid med Frelsesarmeen, Kirkens Bymisjon, Evangeliesentrene, Caritas, Kirkens Nødhjelp og myndighetene.
- Offisiell kontaktgruppe mellom *Islamsk Råd Norge og Mellomkirkelig råd er 20 år i år.* Noen markeringer.
- *Trosopplæringsreformen er 10 år.* Mye spennende på gang.
- En form for dialog mellom *Den norske kirke og Pinsevevnnene* i Norge vil trolig bli etablert.

5/13 Hovedsak:

Olavstradisjonen og helgenforståelse, sett i lys av våre respektive kirkers syn på hellighet.

***Dr. theol. Roger Jensen ved Oslo Pilegrimssenter* innledet til samtale med noen fundamentalteologiske refleksjoner.**

Momenter fra hans innledning, respons fra Lars Erik Rikheim og momenter fra den påfølgende samtalen følger vedlagt.

Arbeid videre

KATLUSA takket for innledningene.

Saken(e) bør tas opp igjen, særlig med tanke på Nidaros og Olavsalteret. Men også koplet til teologi i forhold til død.

6/13 Neste møte

3.12. kl. 12-16 i Mariagården, Akersveien 16.

Hovedsak da blir det nye fellesdokumentet fra den internasjonale katolsk-lutherske kommisjonen «From Conflict to Communion».

Olavstradisjonen og helgenforståelse, sett i lys av våre respektive kirkers syn på hellighet

Ulike syn på «hellighet»?

Det er flere skiller i dag, som ved reformasjonstiden. Dog endringer i samtaleklimaet; Et mindre fokus på dogmatikk, mer om hvordan spiritualitet erfares i menigheter.

Sanselighet - hellighet:

Her er umiddelbare forskjeller og spenninger. Epistemologi: Luthers teologi er uttrykk for «den konsekvente ikonoklasme» hvor «sanseverdenen tilkjennes en forstyrrende rolle i den teologiske formidlingen» (Geir Hellemo (2011)). Dette var en påstand Jensen i det følgende argumenterte mot.

«Språklig vending» i det 20. århundre. Slår inn i teologien og Luther-forskningen. «Ordet skaper hva det nevner.» De siste to tiårene har det vært en dreining i Luther-forskningen. Kritikk av denne måten å lese Luther på. I skandinavisk skapelsesteologi har man f.eks. holdt fram en bredere Luther-forståelse (Wingren, Løgstrup). Tilværelsen er i seg selv et uttrykk for Guds nærvær og virke, et panteistisk drag hos Luther.

Teologi og virkelighetsforståelse i middelalderen:

Steinrelieff ved inngangen til Mariakirken i Wittenberg: «Christus als Weltenrichter»: dommen, fortapelsen, frelsen. Luther mislikte dette bildet. Han fremholdt kristendom som en frihetsreligion. «Det du setter din lit til, er din Gud» jf. Luthers store katekisme og «Donum Dei» jf. Rom 1,16f). Å være synder er uttrykk for at mennesket alltid søker egne guder/avguder

Hverdagen er hellig

- Guds nærvær i min verden – i natur og kultur (lovens to bruk)
- Guds «kall» realiseres i hverdagen – Guds hender/maskespill
- Hverdagslivet er «hellig liv»; tostandslæren smuldrer opp.
- Utvikling av lekmannsdrevet fattigvesen.
- Kallet forstått (radikalt) som tjeneste for din neste.

Den lille katekisme (1529) peker på et av de viktigste områdene hvor vi kan arbeide økumenisk.

Troen på Gud som skaper beskrives ved det livet jeg lever.

Er da alt sagt om det hellige?

- Forskjell på Guds nærvær i verden og om du kan gripe Gud i sitt nærvær. Et eksempel er gjennom nattverden. Sondering av Guds nærvær gjennom skapelse og frelse.
- Å se verden med vidåpne øyne...? Jf. Norsk Salmebok nr. 751 som uttrykk for en slik teologi.

Pilegrim – et spørsmål om virkelighetsforståelsen

Luther: Ikke noe galt med pilegrimsvandringen i seg selv, det hele har kommet skjevt ut pga. kirkens lære.. (1520). «Så lenge du ikke gjør det for din salighets skyld, om samvittigheten forblir fri, er det i orden». Luther fremholder altså pragmatisme vedr.

synet på pilegrimer. Og tilfører også en etisk dimensjon; Kan du reise på pilgrimsvandring om familien din sitter hjemme og sulter?

Luther fremholder at det er «Guds ord som helliggjør, det er det som er den egentlige relikvie». «Selv om vi hadde alle Peters ben ville ikke det gjøre meg hellig.» (Luther, 1528).

Bilder

- Ville Luther ha ut bildene?
- «Vi må komme dit at ikke menneskene setter sin tillit til bildene...». «Det er Guds nåde alene som gjør mennesker frie..». Man kan gjerne lage bilder, men ikke tilbe. Luther fremholder en *funksjonsforståelse*.
- Konsilet i Trient (1526), (Denzinger 985). Gud gir mange velsignelser gjennom relikviene. Dog tolkes dette på ulikt vis. Er dette mer i forlengelsen av en mer folkelig relikviekult?

Kirkekunst

Mengden reformatorisk kirkekunst var betydelig fram til 1700-tallet. Men krig, konflikt, konfesjonelle «billedstormer» osv. truet kunsten.

«A work of art is more than an object, and can do more to its audience than commodity» (Daniel Birnbaum, kurator ved den 53. Biennalen i Venezia, 2009)

En «Performativ vending». Hva gjør dette med meg, orientering mot konsekvens, effekt. En dynamisk tenkemåte om kunst.

Transformasjon

For Dnks vedkommende bør veien fremover være det å fastholde det lutherske ideal om troen på en kirke som våger og tåler transformasjonen, som prøver seg selv og som fornyer seg, slik det historisk er nedfelt i det protestantiske slagord: *Ecclesia semper reformanda*.

Momenter fra Lars Erik Rikheim (respons fra katolsk side)

- Ulike forståelser i våre tradisjoner vedr. sanselighet.
- Kanskje er det noe av det viktigste i katolsk forståelse, nettopp prinsippet om sakramentalitet; Det synlige eller håndgripelige er bærere av Guds nærvær.
- Men det store sakramentet hos oss er Kristus, formidlet gjennom kirken, sekundært gjennom sakramentene.
- Et «virksomt nærvær», IKKE begrenset til dåp, nattverd, relikvier, men ikke minst gjennom fellesskapet. Gud har gitt oss alt det skapte.
- I dette fellesskapet finnes ikke død, dypest sett.
- Fellesskapets prinsipp; fellesskap med Gud, i fellesskapet med troende.
- En teologi om døden; helgenkult osv. bør videreføres..
- Hvis vi er henvist til det skapte, må vi kommunisere gjennom det skapte.
- Det å ære/minnes helgener/relikvier er en viktig side.

(Perspektiver fra Olavstradisjonen i Nidaros, ved Einar Vegge, måtte utebli pga. sykdom)

Momenter fra samtalen:

- Det er en erfaring av sanselighet som muliggjør Grundtvigs *Menneske først, kristen så*. Jf. Luthers påpekning av å erfare kjærlighet for å se nåden...
- I katolsk tradisjon snakkes det om at Guds nærvær er et *formidlet nærvær*... i historien.
- Dog ingen garantier; ord, sakramenter, apostolisk suksesjon... Vi må alltid be om å motta det vi allerede har.
- Ulik forståelse av pilegrimsvandringen: er det vandringen eller målet?
- Trolig er det i nord et større preg av (protestantisk) natur, skapelsesteologi og katekismen, mens Sør-Europa har en mer spesifikk kirkelig variant.
- Olavssteinen: Hvilken funksjon får den? Det at den var der da Olav falt, kan ha en positiv effekt for kirken i dag. Noe annet er det om den har *nyåndelige* funksjoner. Her er det ulik teologi, ikke minst lokalt. (jf. Idar Kjølsviks bok).
- Fortellingen om hver enkelt helgen er en synliggjøring av evangeliet. Erfaringer fra Benediktiner-kommunitet i Warzburg. Folk berøres av det spesifikke. I dette ligger det inkarnasjonsteologi.
- Erfart og fordypet spiritualitet de seneste årene.
- Pilegrimstradisjonene er ett av mange uttrykk for et behov for et trosuttrykk som er mer enn bare «inne i hodet eller hjertet».
- Olav er jo en økumenisk samlingskikkelse for ortodokse, katolikker og lutheranere, jf. nytt ortodoks kapell på Stiklestad nå. Men vi har nok noe ulik forståelse.
- Fagrapporten for forstudium, *Visjon og plattformbygging 2030* og enkelte røster i pilegrimsmiljøet er så å si frikoplet fra det kirkelige.
- I Norge, Nidaros, har nasjonsbyggingen stått tydelig i fokus.
- Ulike foki mellom Olavsalteret i Roma og Stiklestad?
- Mye vi ser felles kan gjenoppdages, når det gjelder helgenforståelsen.
- Kan det f.eks. lages en felleskirkelig helgen-/historiebok?
- Flere eksempler på lutherske «helgenkalendere».
- Forstyrrende med politiske føringer, framkoplet kirkelige sammenhenger.
- Felleskirkelig fremtid i Europa; blant annet pilegrimstradisjonen, Taizé-bevegelsen mv.